

## ความสามารถของบุคคล

ความสามารถของบุคคลธรรมดานั้นหมายความถึง สภาพการมีสิทธิ์ หน้าที่ กับความสามารถใช้สิทธิ์และปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของบุคคล ซึ่งเริ่มเมื่อเขามีสถานะเป็นบุคคลธรรมดามีข้อยกเว้นว่าเฉพาะความสามารถในการมีสิทธิ์ของบุคคลธรรมดากุศลน้อยลงไปได้นับตั้งแต่ปัจจุบันธุรกิจในครรภ์มาตราด้วย ความสามารถของบุคคลธรรมดามีอยู่ 2 ประการคือ ความสามารถในการมีสิทธิ์ และความสามารถในการใช้สิทธิ์

การจำกัดความสามารถในการมีสิทธิ์ของบุคคล เป็นไปตามกฎหมายตามความจำเป็นหรือตามปริยากร การจำกัดความสามารถในการมีสิทธิ์ไม่มาก เช่น ผู้เยาว์ไม่มีสิทธิ์มั่นหรือสมรสก่อนอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ ไม่มีสิทธิ์เข้ารับราชการ หรือเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนกว่าจะมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ คนไร้ความสามารถไม่มีสิทธิ์ทำพินัยกรรมหรือสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนความสามารถในการใช้สิทธิ์ของบุคคลนั้น เมื่อกฎหมายบัญญัติให้เขามีสิทธิ์ย้อมความสามารถที่จะใช้สิทธิ์ที่มีอยู่ได้โดยชอบ กฎหมายจำกัดความสามารถในการใช้สิทธิ์ของบุคคลธรรมดายิ่ง 3 ประเภทตามความจำเป็นมากน้อยแห่งกรณีเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้นั้นเอง บุคคลที่กฏหมายจำกัดความสามารถใช้สิทธิ์หรือ จำกัดความสามารถในการท่านิดกรรม ได้แก่

1. ผู้เยาว์
2. คนไร้ความสามารถรวมทั้งคนวิกฤตที่ศาลชั้นไม่ได้สั่งให้เป็น คนไร้ความสามารถและ
3. คนเสมือนไร้ความสามารถ

## ผู้เข้าร่วม

สถานะผู้เข้าร่วมของบุคคลธรรมดามาเริ่มตั้งแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสืบสุดลงเมื่อบรรลุนิติภาวะหรือภาวะของการเป็นผู้ใหญ่ กดหมายจ้ำกัดความสามารถในการใช้สิทธิของผู้เข้าร่วมโดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 21

การบรรลุนิติภาวะ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19 และ 20 บัญญัติว่า "บุคคลซึ่งพ้นจากภาวะผู้เข้าร่วมและบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุสิบปีบริบูรณ์" และ "ผู้เข้าร่วมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส หากการสมรสนี้ได้ก้าตามบทบัญญัติ มาตรา 1448"

บุคคลธรรมดายังสามารถพ้นภาระจากการเป็นผู้เข้าร่วมได้ 2 ประการคือ

1. เมื่อมีอายุสิบปีบริบูรณ์ และ
2. เมื่อสมรสสูญต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย

1. บรรลุนิติภาวะโดยอาศัย ในประเทศไทยกำหนดให้ผู้เข้าร่วมบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุสิบปีบริบูรณ์ การนับอายุของบุคคลกฎหมายให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่บุคคลผู้นี้เกิดเป็นต้นไป เช่น เกิดวันที่ 1 มกราคม 2540 ก็ให้เริ่มนับวันที่เกิดนี้เลยจะครบ 20 ปี วันที่ 31 ธันวาคม 2559 และครบสิบปีบริบูรณ์วันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้น

ถ้าไม่มีวันตรงวันในปีสุดท้าย เช่น เกิดวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2539 เริ่มนับอายุตั้งแต่วันที่ 29 ครบ 17 ปี วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 เพราเปป.ศ. 2556 ไม่มีวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2556 ครบ 17 ปีนัก่อนวันเกิด ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของเดือนคือวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 ครบ 17 ปีบริบูรณ์สามารถหันหน้าสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายในวันที่ 1 มีนาคม 2556 เป็นต้น

## บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส

1. เป็นการบรรลุนิติภาวะเมื่อสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 20 และมาตรา 1448 ที่บัญญัติว่า "การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่กรณีมีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้ทำ การสมรสก่อนนั้นได้" และการสมรสตามมาตรา 1488 นี้จะต้องไปจดทะเบียนตามมาตรา 1457 ที่บัญญัติว่า "การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะ เมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น"ด้วย หรือ

2. ตามมาตรา 1504 ที่บัญญัติว่า "การสมรสที่เป็นโน้มน้าว เพราะฝ่ายมาตรา 1448 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขอให้เพิกถอนการสมรสได้ แต่ถ้า มาตรานี้หรือผู้ปกครองที่ให้ความยินยอมแล้วจะขอให้เพิกถอนการสมรสไม่ได้ ถ้าศาลมิได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสจนช้ายหรือหญิงมีอายุครบตามมาตรา 1448 หรือ เมื่อหญิงมีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา 1448 ให้ถือว่าการสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่เวลาสมรส" หรือ

3. กรณีอันที่ศาลออนุญาตให้สมรสก่อนที่ชายและหญิงจะมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ในกรณีมีเหตุอันสมควรตามมาตรา 1448

เมื่อมีการจดทะเบียนสมรสเรียบร้อย ตามข้อใดข้อหนึ่งที่กล่าวมาแล้ว ผู้เยาว์ยื่อมพันจากภาระผู้เยาว์และมีสถานะเป็นบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ การบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสที่ชอบด้วยกฎหมายนี้แม้ต่อมากจะขาดจากการสมรสก่อนอายุ 20 ปีบริบูรณ์ก็ไม่ทำให้บุคคลนั้นกลับเป็นผู้เยาว์อีก<sup>1</sup>

## การท่านิดกรรมของผู้เยาว์

ผู้เยาว์เป็นผู้ที่ยังไม่เจริญเติบโตเต็มที่ทั้งทางร่างกายทางสติปัญญา กอร์ปกับยังขาดประสบการณ์ในการดำรงชีพอยู่ในสังคม กฎหมายจึงต้องให้

<sup>1</sup> จิตติ ติงศักดิ์ทรัพย์, ศาสตราจารย์, เรื่องเดิม, หน้า 45.

ความคุ้มครองโดยให้อ่ายุ่นความดูแลของบิดามารดาผู้ใช้อำนาจปกครองหรือ  
บุคคลอื่นที่เป็นผู้ปกครองผู้เยาว์ ระยะเวลาการเป็นผู้เยาว์พ่อจะจ่าแหกออก  
เป็น 2 ช่วงคือ ช่วงแรกนับแต่คลอดแล้วอ่ายุ่รอดเป็นการยังไม่สามารถช่วย  
เหลือตนเองได้ กับช่วงที่สองซึ่งผู้เยาว์เจริญวัยตามสมควรมีร่างกาย สติปัญญา  
ร่วมกับประสบการณ์ในชีวิตพอสมควรแล้ว ในเรื่องการกำหนดนิติกรรมของผู้เยาว์  
จึงจำต้องแยก เป็น 2 ระยะคือ

๑. ระยะแรกผู้เยาว์ยังไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบ ในวันเริ่มแรกที่

ผู้เยาว์ยังเป็นเด็กทารกไร้เดียงสาซึ่งเป็นช่องที่ไม่สามารถทำกิจการได้โดย  
ล้วนเชิง กัญญาถือว่าผู้เยาว์ยังขาดเจตนาในการกระทำการที่นิติกรรมรวมทั้งการ  
กระทำการนัดทางอาญาด้วย ในทางอาญาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73  
บัญญัติให้ผู้เยาว์ชั่งอายุไม่เกิน 7 ปี กระทำการนัดไม่ต้องรับผิดทางอาญา ใน  
ทางแพ่งไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดแจ้งว่าผู้เยาว์จะเริ่มมีความรู้สึกรับผิดชอบ  
ตั้งแต่เมื่อใด ศาลคงพิจารณาเป็นรายบุคคลและรายกรณีไป

ผู้เยาว์ชั่งชั่งไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบก็กฎหมายไม่อนุญาตให้ทำ  
นิติกรรมด้วยตนเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมจะเป็นผู้กระทำการที่นิติกรรมแทนทั้งล้วน และ  
ทั้งนี้ก็ต้องอ่ายุ่ในขอบเขตตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นิติกรรมบางอย่างผู้แทน  
โดยชอบธรรมต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อนจึงทำแทนได้

๒. ระยะที่สองผู้เยาว์มีความรู้สึกรับผิดชอบแล้ว ระยะนี้เป็นระยะ

ที่ผู้เยาว์เจริญวัยขึ้นมาทั้งทางกายและทางสติปัญญาขึ้นมาแล้วเป็นระยะต่อจาก  
ช่วงแรก กัญญาอนุญาตให้ทำนิติกรรมบางอย่างได้โดยเสรี แต่นิติกรรม  
ส่วนใหญ่ต้องได้รับอนุญาตจากผู้แทนโดยชอบธรรมเสียก่อน จึงจะสมบูรณ์ตาม  
กฎหมาย ในทางอาญาผู้เยาว์ที่อยู่ในช่วงนี้กระทำการนัดทางอาญา แม้กฎหมาย  
จะบัญญัติให้ต้องรับโทษทางอาญา การกำหนดได้มีการลดโทษตามสัดส่วนตาม  
อายุของผู้เยาว์แต่ละบุคคล

การท่านนิติกรรมของผู้เยาว์ที่มีความรู้สึกรับผิดชอบแล้ว นั้น มีหลักตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 21 และมีข้อยกเว้นตามมาตราอื่นอีกหลายมาตรา มาตรา 21 บัญญัติว่า "ผู้เยาว์จะทำนิติกรรมได้ ฯ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อนการได้ ฯ ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงประสาศจากความยินยอม เช่นว่านั้นเป็นเรื่องเดียวกันแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น"

มาตรา นี้ ก่อให้เกิดความว่าด้วยนิติกรรม ผู้แทนโดยชอบธรรมและโฉนดีษฐกรรมซึ่งจะอนุญาตให้เป็นสังเขป

นิติกรรม นิติแปลว่า กฎหมาย กรรมหมายถึงการกระทำการท่านนิติกรรม จึงเป็นการกระทำการที่ชอบด้วยกฎหมาย มีผลตามกฎหมาย ผู้กระทำมุ่งให้เกิดความผูกพันซึ่งทางกฎหมายระบุว่าคู่กรณี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 149 บัญญัติว่า "นิติกรรมหมายความว่าการได้ ฯ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลเพื่อจะก่อ เปเลี่ยน-แปลง โอน ส่วนหรือระงับซึ่งสิทธิ"

ผู้แทนโดยชอบธรรม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1569 บัญญัติว่า "ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร..." และมาตรา 1566 บัญญัติว่า "บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา...." และมาตรา 1585 บัญญัติว่า "บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะและไม่มีความสามารถด้วยตัวเองด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตนจะจัดให้มีผู้ปกครองซึ่นในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ก็ได..." มาตรา 1598/3 บัญญัติว่า "ผู้ปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้อยู่ในปกครอง" เมื่อพิจารณาดูมาตราที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์หมายถึง

ก. ผู้ใช้อำนาจปกครอง ซึ่งก็คือ บิดา มารดาของผู้เยาว์ รวมทั้งบุคคลธรรมหรือมารดาบุตรธรรมด้วย

๗. ผู้ปกครอง เป็นบุคคลภายนอกที่ศาลาตั้งขึ้นมาเป็นผู้ดูแลผู้เยาว์กรณีผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดาหรือเดามารดาถูกถอนอำนาจปักครอง

ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ หลักประการในการดูแลผู้เยาว์ทั้งในเรื่องส่วนตัวและในเรื่องที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ นับตั้งแต่การตั้งชื่อ การกำหนดที่อยู่ การอุปการะเลี้ยงดู การศึกษา การให้ความยินยอมในการหมั้น การสมรส ตลอดจนการดูแลใช้สอยทรัพย์ทั้งหมดของผู้เยาว์ จนกว่าผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะสามารถจัดทำนิธิกรรมได้โดยชอบด้วยพัฒนา

อำนาจหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1517 ให้ผู้ใช้อำนาจปักครองมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของบุตรด้วย และให้จัดการทรัพย์สินนั้นด้วยความระมัดระวัง เยี่ยงวิญญาณจะพึงกระทำและให้ผู้ปักครองมีกناจ เช่นเดียวกันโดยอนุโลมตามมาตรา 1598/3  
(2) ผู้แทนโดยชอบธรรมจะเป็นผู้มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ได้ฟังหูด้วยขณะที่ผู้เยาว์ยังไม่รู้จักนัดซึ่งผู้แทนโดยชอบธรรมจะเป็นผู้ที่นิธิกรรมแทนผู้เยาว์ ส่วนผู้เยาว์ที่มีความรู้สึกรับผิดชอบแล้วกฎหมายยอมให้ทำนิธิกรรมได้โดยชอบด้วยความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

ข้อยกเว้นในการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ มีข้อยกเว้นที่กฎหมายห้ามผู้แทนโดยชอบธรรมจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์มีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลักมาตรา เช่น กรณีประਯนต์ชั้นกัน หรือกรณีผู้เยาว์ได้ทรัพย์สินโดยเจ้าของเดิม ห้ามผู้แทนโดยชอบธรรมจัดการ หรือกรณีผู้ใช้อำนาจปักครองสละมรดกผู้เยาว์ สืบมรดกในฐานะสืบสันดุนผู้ใช้อำนาจปักครองไม่มีสิทธิจัดการทรัพย์มรดกส่วนที่ตนสละแล้ว ผู้แทนโดยชอบธรรมจะกระทำการห้ามผู้เยาว์จะต้องทำเองโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เยาว์ไม่ได้ นอกจากนี้มีข้อยกเว้นตามมาตรา 1574 ซึ่ง

ដ៏ឱ្យអាជីវកម្មរបស់ខ្លួនរាយការណ៍ទាំងអស់

มาตรา 1574 บัญญัติว่า "นิติกรรมได้อันเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมดังต่อไปนี้ ผู้ใช้ชื่ออำนาจปกครองจะกระทำมิได้ เว้นแต่ศาลมีอนุญาต"

(1) ชาย แลกเปลี่ยน ชายฝา ก ให้เช่าชื่อ จำนวน ปลดจำนวน  
หรือโอนสิทธิจำนวนของซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาชญากรรมได้

(2) กระทำให้ลิ้นสุดลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งกรวยลินของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

(3) ก่อตั้งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิหนี้อ่อนดิน สิทธิเก็บกิน  
เพราะติดพันในอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สิทธิอื่นใดในอสังหาริมทรัพย์

(4) จำนวนที่ไปทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งสิทธิเรียกร้องที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิทธิในสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจันของได้ หรือสิทธิเรียกร้องที่จะให้ทรัพย์สิน เช่นวันนี้ของผู้เข้าร่วมลอดจากทรัพย์สิทธิที่มีอยู่ เนื่องจากทรัพย์สินนั้น

(5) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี

(6) ก่อข้อผูกพันใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดผลตาม (1) (2) หรือ (3)

## (7) ให้กัยมเงิน

(8) ให้โดยเสน่ห้า เว้นแต่จะเอาเงินได้ของผู้เข้าร์ให้แทนผู้เข้าร์  
เพื่อการกุศลสาธารณะ เพื่อการสังคมหรือตามหน้าที่ภาระนั้นๆ ก็งั้นพอสมควร  
แก่ฐานันดรปักษ์ของผู้เข้าร์

(9) รับการให้โดยเสนอท่านที่มีเงื่อนไขหรือค่าภาระติดพันหรือไม่รับการให้โดยเสนอท่าน

(10) ประกันโดยประกาศได้ฯ อันอาจมีผลให้ผู้เข้าร่วมต้องถูกบังคับ  
ชำระหนี้หรือท่านิติกรรมอื่นที่มีผลให้ผู้เข้าร่วมต้องรับเป็นผู้รับชำระหนี้ของบุคคลอื่น  
หรือแทนบุคคลอื่น

(11) นำทรัพย์สินไปแสวงหาผลประโยชน์ออกจากในกรณีที่บัญญัติไว้

ในมาตรา 1598/4 (1)(2) หรือ (3)

(12) ประนีประนอมความ

(13) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย"

นิติกรรมตามมาตรา 1574 (1)-(13) เป็นนิติกรรมที่อาจจะมีผล  
ทำให้ทรัพย์สินของผู้เยาว์ต้องสูญเสียหรือเสียหายหรือทำให้ผู้เยาว์ต้องแบกรับ<sup>ภาระหน้าที่โดยไม่สมควร</sup> กมุหมายจึงไม่ขึ้นยอมให้ผู้แทนโดยชอบธรรม<sup>กระทำการ</sup> หรือ<sup>ให้ความยินยอม</sup> ให้ผู้เยาว์กระทำได้ กมุหมายจึงบัญญัติว่า ต้อง  
ได้รับอนุญาตจากศาล เสียก่อนจึงจะกระทำได้เพื่อให้ผู้พิพากษาช่วยกลั่นกรอง  
นิติกรรมดังกล่าวเสียอีกหนึ่งก่อน ถ้าผู้แทนท่านนิติกรรมดังกล่าวโดยไม่ขอรับ<sup>อนุญาตจากศาลนิติกรรมเหล่านั้น</sup> ยอมไม่ผูกพันทรัพย์สินของผู้เยาว์ ผู้แทนโดย  
ชอบธรรมต้องรับผิดชอบเอง

ตัวอย่างค่าพิพากษาศาลฎีกา

ค่าพิพากษาศาลฎีกาที่ 287/2506 ศาลได้มีค่าสั่งอนุญาตให้บิดา  
ของผู้เยาว์ท่านนิติกรรมจำนวนที่เดินแทนผู้เยาว์เพื่อเอาเงินมาปลูกสร้างอาคาร  
ลงในที่ดินของผู้เยาว์ แล้วปลูกร้านขายผ้าเพื่อประโยชน์แก่ผู้เยาว์ แต่บิดาไป  
จำนวนที่เดินเพื่อประกันหนี้บุคคลอื่นไม่ใช่เพื่อประโยชน์แก่ผู้เยาว์ และมิได้นำ<sup>เงินไปใช้จ่ายตามที่ศาลอนุญาตเลย</sup> การท่านนิติกรรมจำนวนของเช่นนี้ยอมไม่ผูกพัน<sup>ผู้เยาว์และทรัพย์จำนวน</sup>

ค่าพิพากษาศาลฎีกาที่ 1838/2506 ภายหลังเจ้ามรดกตายเกิน

1 ปีแล้วผู้บุคคลของของผู้เยาว์ผู้รับมรดกได้ตกลงขันยอมปฏิบัติตามสัญญาจะชาย  
ที่ดินที่เจ้ามรดกได้ทำไว้ เรียกว่าเป็นการรับสภาพต่อเจ้าหนี้ ตามประมวล  
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 188 วรรคท้าย กรณีเช่นนี้หากเป็นการทำ  
นิติกรรมชายที่ดินมรดกซึ่นใหม่ อันจะต้องขออนุญาตต่อศาลตามมาตรา 1546

(มาตรา 1574 ที่แก้ไขใหม่) ไม่

ค่าพิพากษาศาลฎีกาที่ 150/2507 ผู้ใช้อ่านอาจปกรองทำสัญญาจะซื้อขายอันมีผลบังคับให้โอนขายที่ดินของผู้เยาว์ไปโดยมิได้รับอนุญาตจากศาล ไม่ได้

ค่าพิพากษาฎีกาที่ 533/2515 ข้อตกลงในสัญญาคอมความในศาลระหว่างบิดามารดา ยกที่ดินให้บุตรผู้เยาว์มีชื่อห้ามขาย จนกว่าผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะ ข้อนี้ผูกพันเฉพาะคู่ความไม่ผูกพันผู้เยาว์ ผู้เยาว์อาจขายที่ดินได้ แต่การอุปภาระเลี้ยงดูบุตรเป็นหน้าที่ของบิดามารดา มิใช่ขายทรัพย์สินของบุตรมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรเอง จึงไม่มีเหตุผลสมควรที่จะอนุญาตให้มารดาผู้ปกรองบุตรผู้เยาว์ ขายที่ดินเอามาเลี้ยงดูบุตรนั้น

ค่าพิพากษาฎีกาที่ 2049/2520 คดีก่อนนี้จ่าเลขท่อง พ.มารดา โจทก์ เพื่อให้ชาระหนี้ของผู้ตายซึ่งเป็นบิดาโจทก์ เป็นกรณีเจ้าหนี้กองมรดกบังคับสิทธิ เรียกร้องต่อทายาทของผู้ตาย เมื่อ พ.ทำสัญญาประนีประนอมคอมความกับจ่าเลขเป็นการชาระหนี้จำนวนเงิน เมื่อ พ.ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้จัดการมรดก ถ้า พ.ไม่ดำเนินการก็ให้บังคับจำนวนของขายทอดตลาดชาระหนี้ได้กันที่ศาลพิพากษาตามยомแล้ว ดังนี้ศาลฎีกวินิจฉัยว่า สัญญาประนีประนอมคอมความที่ พ.ได้กระทำไปในคดีก่อนถือว่า พ.กระทำการในฐานะทายาทของผู้ตายก็ตาม กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 1546 (มาตรา 1574 ที่แก้ไขใหม่) ที่จะต้องได้รับอนุญาตจากศาล ก่อน โจทก์มาฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่า สัญญาประนีประนอมคอมความในคดีก่อนไม่ผูกพันโจทก์หาได้ไม่

ค่าพิพากษาฎีกาที่ 1236/2491 (ประชุมใหญ่) เมื่อบุคคลภายนอกรับซื้อทรัพย์ที่ผู้จัดการมรดกขายไว้โดยสุจริตซึ่งผู้จัดการมรดกมีสิทธิขายทรัพย์มรดกได้ตามที่กฎหมายระบุไว้ แม้จะเป็นที่ดินซึ่งผู้ตายทำพินัยกรรมให้เด็กก็ตาม บุคคลภายนอกก็ยอมได้รับทรัพย์นั้นเป็นสิทธิ เด็กจะฟ้องขอให้เพิกถอนไม่ได้ กรณีเช่นนี้จะนำบทบัญญัติว่าด้วยอ่านอาจปกรองตามมาตรา 1546 (1574

ที่แก้ไขใหม่) มาใช้บังคับไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3376/2516 การทำสัญญาประนีประนอมความ

ความเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 (1574 ที่แก้ไขใหม่) ผู้ใช้อำนาจปกครองจะกระทำการใดต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน และศาลดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นศาลที่มีอำนาจอนุญาตด้วย

ขณะที่ผู้ใช้อำนาจปกครองทำสัญญาประนีประนอมความเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กในศาลแพ่ง ศาลดีเด็กและเยาวชนเปิดดำเนินการแล้ว ผู้ใช้อำนาจปกครองจึงต้องได้รับอนุญาตจากศาลดีเด็กและเยาวชนกลางตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 8 ก่อน มิฉะนั้นจะเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 (1574 ที่แก้ไขใหม่) สัญญาประนีประนอมความดังกล่าวและคำพิพากษาตามข้อมูลนั้นไม่ถูกพันเด็กไม่ว่าเด็กจะรู้ภาระยอมหรือไม่

ผลของการทำนิติกรรมโดยไม่ได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

การให้ความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมนั้นต้องให้เสียก่อนกับเจ้าว่าจะทำนิติกรรมหรือขณะทำนิติกรรม ถ้าผู้เจ้าว่าทำนิติกรรมไปโดยไม่ได้รับความยินยอมดังกล่าว มีผลทำให้นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะกรรม การที่ผู้แทนโดยชอบธรรมอนุญาตภายหลังเรียกว่าเป็นการให้สัตยาบันหรือรับรองนิติกรรมที่เป็นโมฆะกรรมให้สมบูรณ์มาตั้งแต่ต้น แต่ถ้าผู้แทนโดยชอบธรรมทราบทราบภายหลังจากที่ผู้เจ้าว่าทำนิติกรรมแล้วไม่เห็นด้วยก็สามารถบอกล้างนิติกรรมของผู้เจ้าว่าภายใน 1 ปีนับแต่รู้ได้ ทำให้กลایเป็นโมฆะกรรม คือไม่มีผลผูกพันธ์ตามกฎหมายมาตั้งแต่แรกเริ่ม

โมฆะกรรม การที่บุคคลทำการได้มีผลอยู่สามประการคือ

1. มีผลเป็นนิติกรรมที่สมบูรณ์ใช้ได้ตามกฎหมายผูกพันดุ้นกรณี

2. มีผลเป็นโนมinalgกรรม เป็นการกระทำที่เสียเปล่าไม่เป็นนิติกรรม ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย ไม่อาจให้คำรับรองหรือสัตยาบันให้มีผลใช้บังคับแก่ คู่กรณีได้

3. มีผลเป็นโนมinalgกรรม อธิบายว่างลางนิติกรรมและโนมinalgกรรม กล่าวคือไม่ถึงกับเป็นนิติกรรมที่สมบูรณ์และไม่ถึงกับเสียเปล่า แต่นิติกรรมที่เป็นโนมinalgนั้นสามารถใช้บังคับได้ตามกฎหมายมาตั้งแต่เริ่มทำแต่อ้าจะเป็นโนมinalg เสียเปล่ามาตั้งแต่แรกหากมีการบอกล้างโดยผู้มีอำนาจบอกล้างตามกฎหมายภาย ในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้และจะเป็นนิติกรรมที่สมบูรณ์ตลอดไปหากมีการให้คำรับรองโนมinalgกรรมที่เรียกว่า ให้สัตยาบันโดยผู้มีอำนาจให้สัตยาบัน เมื่อมีการบอกล้างหรือให้สัตยาบันโนมinalgกรรมแล้วจะกลับมาให้สัตยาบันใหม่หรือบอกล้างใหม่ได้ เพราะเมื่อมีการบอกล้างแล้วโนมinalgกรรมนั้นย่อมเสียเปล่ามาแต่ต้นจะกลับมาให้สัตยาบันอีกไม่ได้และเมื่อมีการให้สัตยาบันแล้วโนมinalgกรรมนั้นก็สมบูรณ์มาแต่แรกแล้วจะบอกล้างให้เสียเปล่าไม่ได้อีกเช่นกัน (โนมinalgกรรมและโนมinalgกรรม มีบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 172-181)

ข้อยกเว้นในการท่านนิติกรรมของผู้เข้าร่วม ผู้เข้าร่วมท่านนิติกรรมปราศจากความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นโนมinalgดังกล่าวมาแล้ว แต่มีข้อยกเว้นของกฎหมายในเรื่องการทำนิติกรรมของผู้เข้าร่วม เช่น ตามกฎหมายครอบครัวในเรื่องการฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรและการฟ้องขอเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา 1598/35115 และข้อยกเว้นในการท่านนิติกรรมตามมาตรา 22-25 ดังนี้

1. นิติกรรมที่เป็นประ�性นั้นแก่ผู้เข้าร่วมซึ่งเดียว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 22 บัญญัติว่า "ผู้เข้าร่วมอาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น หากเป็นเพียงเพื่อจะได้ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง" หมายความว่า ผู้เข้าร่วมมีสิทธิท่านนิติกรรมโดยลำพังไม่ต้องขอรับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม ถ้า นิติกรรมนั้นเป็นประ�性นั้นแก่ผู้เข้าร่วม

ไม่มีเงื่อนไขไม่มีภาระติดพัน และ นิติกรรมที่ทำให้ผู้เยาว์หลุดพ้นจากหน้าที่อันใด  
อันหนึ่ง เช่น หลุดพ้นจากหนี้สิน ภาระจำยอม ฯลฯ

2. นิติกรรมที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัว ประมาณกฎหมายแพ่งและพานิชย์ มาตรา 23 และ 25 บัญญัติว่า "ผู้เยาว์อาจทำการได้ ฯ ได้ทั้งสิ้นซึ่งเป็นการเฉพาะตัว" และ "ผู้เยาว์อาจทำพินัยกรรมได้เมื่อมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ นิติกรรมที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัว เป็นนิติกรรมที่ผู้อื่นจะกระทำแทนไม่ได้ เช่น การรับรองบุตร บุคคลภายนอกจะรับรองบุตรหรือให้ความยินยอมให้ผู้เยาว์รับรองบุตรไม่ได้ผู้เยาว์สามารถกระทำการโดยไม่ต้องขอความยินยอมหรือกรณีฟ้องข้อเพิกถอนการสมรส ตามประมาณกฎหมายแพ่งและพานิชย์ มาตรา 1508 ที่บัญญัติว่า "การสมรสที่เป็นนามีจะเพราะคู่สมรสสำคัญผิดตัวหรือกลั้นฉล เอพะແตคู่สมรสที่สำคัญผิดตัวหรือถูกกลั้นฉลหรือถูกข่มขู่เท่านั้น ข้อเพิกถอนการสมรสได้" และผู้เยาว์ที่มีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ทำพินัยกรรมได้ไม่ต้องขอความยินยอม ผู้เยาว์ที่ทำพินัยกรรมก่อนอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์พินัยกรรมเป็นโมฆะ

3. นิติกรรมที่จ้าเป็นเพื่อการค่าแรงชีวิต "ผู้เยาว์อาจทำการได้ ฯ ได้ทั้งสิ้นซึ่งเป็นการสมฐานานุรูปแห่งตนและ เป็นการอันจำเป็นในการค่าแรงชีพตามสมควร" ข้อยกเว้นข้อนี้อนุญาตให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมโดยลำพังได้ทุกอย่างโดยมีข้อ แม้ว่า�นิติกรรมนั้นต้อง

1. จ้าเป็นในการค่าแรงชีพ และ

2. ต้องสมแก่ฐานานุรูปของผู้เยาว์นั้นด้วย

ถ้าไม่ครบองค์ประกอบทั้งสองข้อไม่ได้รับการยกเว้น นิติกรรมตามข้อนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับความจำเป็นในชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เยาว์และของบุคคลธรรมดากุศลถ้าต้องขอความยินยอมทุกครั้งก็เป็นการผิดปกติไม่สมเหตุผลไม่สมประโยชน์ของผู้เยาว์ เช่น ในการทำนิติกรรมซื้อขายสิ่งของ จำเป็นที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เยาว์ เครื่องอุปโภค บริโภค อุปกรณ์การศึกษา

## นิติกรรมที่ผู้แทนโดยชอบธรรมอนุญาต ประมวลกฎหมายแพ่งและพนality มาตรา 26 บัญญัติว่า "ลักษณะโดยชอบธรรมอนุญาตให้ผู้เยาว์จ้างนายกรัฐมนตรีเพื่อการอันได้อันหนึ่งอันได้ระบุไว้ ผู้เยาว์จะจ้างนายกรัฐมนตรีเป็นประการใดภายในขอบเขตที่ระบุไว้นั้นก็ทำได้ตามใจสมัคร อนึ่งถ้าได้รับอนุญาตได้จ้างนายกรัฐมนตรีโดยมิได้ระบุว่าเพื่อการอันใด ผู้เยาว์ก็จ้างนายได้ตามใจสมัคร" การที่ผู้เยาว์จะจ้างนายกรัฐมนตรีตามใจชอบในข้อนี้มืออยู่ 2 ประการคือ

1. ผู้แทนโดยชอบธรรมอนุญาตให้จ้างนายกรัฐมนตรีโดยระบุโดยชัดเจนว่าให้ใช้จ่ายทำนิติกรรมในเรื่องใดผู้เยาว์สามารถจัดการทำนิติกรรมนั้นได้โดยลำพัง เช่น มอบหมายเงินให้ใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ผู้เยาว์สามารถใช้เงินชำระค่าเล่าเรียน ซื้ออุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ จะทำนิติกรรมนอกเหนือไปจากที่ระบุไว้มิได้ หรือ

2. ผู้แทนโดยชอบธรรมอนุญาตให้จ้างนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้ระบุว่าเพื่อการอันใด ข้อนี้เป็นการที่ผู้แทนโดยชอบธรรมอนุญาตให้จ้างนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้ระบุว่าได้ทำนิติกรรมอย่างใดโดยเฉพาะเจาะจง ผู้เยาว์จึงมีสิริจะจ้างนายกรัฐมนตรีไปทำนิติกรรมใด ๆ ได้ตามใจชอบ เมื่อมอบเงินให้ใช้จ่ายจำนวนหนึ่ง ผู้เยาว์จะใช้เพื่อความบันเทิงส่วนตัว หรือจะนำไปทำประโยชน์ชนิดก่อซ่อมสามารถกระทำได้โดยลำพัง

## ผู้เยาว์ที่ทำการค้าหรือทำสัญญาเป็นลูกจ้างในสัญญาจ้างแรงงาน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 27 บัญญัติว่า "ผู้แทนโดยชอบธรรมอาจให้ความยินยอมแก่ผู้เยาว์ในการประกอบธุรกิจทางการค้าหรือธุรกิจอื่นหรือในการทำสัญญาเป็นลูกจ้างแรงงานได้ ในกรณีที่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้เยาว์อาจร้องขอต่อศาลให้สั่งอนุญาตได้ในความเกี่ยวพันกับการประกอบธุรกิจหรือการจ้างแรงงานตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้เยาว์มีฐานะเหมือนตัวบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว

ถ้าการประกอบธุรกิจหรือการทำงานที่ได้รับความยินยอมหรือที่ได้รับอนุญาตตามวาระหนึ่ง ก่อให้เกิดความเสียหายถึงขนาดหรือเสื่อมเสียแก่ผู้เยาว์ ผู้แทนโดยชอบธรรมอาจบอกเลิกความยินยอมที่ได้ให้แก่ผู้เยาว์เสียได้หรือในกรณีศาลอนุญาต ผู้แทนโดยชอบธรรมอาจร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการอนุญาตที่ได้ให้แก่ผู้เยาว์นั้นเสียได้

ในกรณีที่ผู้แทนโดยชอบธรรมบอกเลิกความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรผู้เยาว์อาจร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการบอกเลิกความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมได้

การบอกเลิกความยินยอมโดยผู้แทนโดยชอบธรรมหรือการเพิกถอนการอนุญาตโดยศาล ย่อมทำให้ฐานะเสมือนดังบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วของผู้เยาว์สิ้นสุดลง แต่ไม่กระทบกับเทือนการใด ๆ ที่ผู้เยาว์ได้กระทำไปก่อนแล้ว ก่อนมีการบอกเลิกความยินยอมหรือเพิกถอนการอนุญาต"

มาตรา 27 บัญญัติให้ผู้เยาว์สามารถทำกิจการค้าหรือธุรกิจอื่น ๆ หรือทำสัญญาเป็นลูกจ้างแรงงานได้โดย

1. ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือ
2. ได้รับอนุญาตจากศาล กล่าวคือถ้าผู้เยาว์มีอายุมีประสบการณ์พอกสมควร ประสงค์จะทำการค้าหรือธุรกิจอื่นหรือทำสัญญารับจ้างแรงงานจึงไปขอรับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมแต่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ใช้ความยินยอม กฤษณาข่ายยินยอมให้ผู้เยาว์มีสิทธิร้องขออนุญาตต่อศาลเพื่อทำการดังกล่าว ถ้าศาลพิจารณาเห็นว่าผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ใช้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ศาลอาจอนุญาตเองก็ได้

และเมื่อผู้เยาว์ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือได้รับอนุญาตจากศาลแล้วผู้เยาว์สามารถทำธุรกิจหรือสัญญาจ้างแรงงานได้โดยล้ำพังตนเองเสมือนดังเป็นบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วไม่ต้องไปขออนุญาตเป็นคราว ๆ อีก

แต่ถ้าการท่าธุรกิจหรือทำการงานตามที่ได้รับอนุญาต ทำให้เกิดความเสียหายถึงบุคคลหรือเกิดความเสื่อมเสียแก่ผู้เข้าร่วมลัว ผู้แทนโดยชอบธรรมมีสิทธิบอกเลิกหรือร้องขอให้ศาลมีสั่งเพิกถอนการอนุญาตของศาลก็ได้ หากผู้แทนบอกเลิกความข้อความโดยไม่มีเหตุผล ผู้เข้าร่วมต้องมีสิทธิร้องขอต่อศาลมีสั่งเพิกถอนการบอกเลิกความข้อความของผู้แทนโดยชอบธรรมก็ได้

เมื่อผู้แทนบอกเลิกหรือศาลมีสั่งเพิกถอนคำอนุญาตฐานะของผู้เข้าร่วมก่อนบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ ในการท่าธุรกิจหรือประกอบการงานก็เป็นอันสิ้นสุดลง ส่วนการที่เข้าได้ท่านนิติกรรมเกี่ยวกับธุรกิจการค้าหรือการทำงาน ก่อนถูกบอกเลิกค่าข้อมูลหรือเพิกถอนคำอนุญาตของศาลยังมีผลบังคับใช้ได้ตามเดิม

ห้อสั่งเกต การที่ผู้เข้าร่วมมีฐานะเหมือนบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะนั้นเป็นได้เฉพาะในกิจการที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ส่วนเรื่องนอกเหนือจากที่เข้ายังคงมีสถานะเป็นผู้เข้าร่วม

### คนไร้ความสามารถ

บุคคลที่กฎหมายจำกัดความสามารถสำราญประเภทที่ 2 คือ คนไร้ความสามารถ

คนไร้ความสามารถ เป็นคนวิกฤตอย่างมากและประจำชั้นศาล สิ่งที่เป็นคนไร้ความสามารถแล้วจด ให้อยู่ในความอนุบาลและคนไร้ความสามารถถูกจำกัดความสามารถในการท่านนิติกรรมตามกฎหมายมากที่สุดนอกจาก คนวิกฤตที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถแล้ว ยังมีคนวิกฤตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถที่กฎหมายจำกัดความสามารถในการท่านนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 32 ชั้นต่างกับคนไร้ความสามารถอีกประเภทหนึ่งด้วย

## 1. คนวิกಲจริตที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ประมวลกฎหมายพิเศษ มาตรา 28 บัญญัติว่า "บุคคลวิกลจริตผู้ใด ผู้บุกร้ายกล่าวค้อบดี บิดา มารดา บุตร บุตรสาว สามี ภรรยา ทวดทึ่ด ผู้สืบสันดานกล่าวค้อลูก หลาน เหลน ลือก็ตี ผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์ก็ตี ผู้ซึ่งปกครองดูแลบุคคลนั้นอยู่ก็ตี พนักงานอัยการก็ตี ร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตผู้นั้นเป็นคนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งให้บุคคลวิกลจริตผู้นั้นเป็นคนไร้ความสามารถก็ได้"

บุคคลซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถต้องจัดอยู่ในความอนุบาล การแต่งตั้งผู้อนุบาล อ่านใจหน้าที่ของผู้อนุบาล ให้เป็นไปตามที่บัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายนี้

คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา"

### หลักเกณฑ์ในการเป็นคนไร้ความสามารถ

มาตรา 28 กำหนดหลักเกณฑ์การเป็นคนไร้ความสามารถไว้ดังนี้

ด้วย

1. เป็นคนวิกลจริต
2. มีบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดร้องขอให้เป็นคนไร้ความสามารถ และ
3. ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

**1. บุคคลวิกลจริต** ถ้าแปลตามตัวอักษรแปลว่ามีกิริยาอาการผิดปกติ แต่ตามความเข้าใจที่ว่าไป หมายความว่า กิริยาผิดปกตินั้นสืบเนื่องมาจากเจตปัจจัยหรือคนบ้าเพราะจิตใจถูกกระทำกระเทือน ในทางกฎหมาย มีแนวค่าพิพากษาศาลฎีกาว่าคนวิกลจริต หมายรวมทั้งคนบ้า และคนที่มีกิริยาอาการไม่ปกติตามคำพิพากษาศาลฎีกากำหนดไว้ในมาตรา 490/2509 (ที่ประชุมใหญ่) ซึ่งศาลฎีการะดับที่ประชุมใหญ่เห็นว่า คำว่าบุคคลวิกลจริต ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 29 (มาตรา 28 ที่แก้ไขใหม่) นี้มิได้หมาย  
เฉพาะถึงบุคคลผู้มีจิตพิดปักษ์ หรือตามที่เข้าใจทั่ว ๆ ไปว่าเป็นบุคคล เกี่ยว  
อาลжаด นั่งชิม หรือพูดเพ้อเจ้อ โดยไม่มีเหตุผลเก่านั้นไม่แต่หมายรวมถึง  
บุคคลที่มีสิทธิอากรการผิดปกติเพราสติวิปลาส คือขาดความรับรู้ ขาดความรู้สึก  
และขาดความรับผิดชอบด้วย เพราบุคคลดังกล่าว ~~นี้~~ ไม่สามารถประกอบกิจการ  
งานของตนหรือกิจส่วนตัวของตนได้ที่เดียว

ปรากฏตามข้อเท็จจริงว่า นางส่วนปวยเป็นโรค ~~เนื่อง~~ อกในสมอง  
ต้องนอนอยู่บันเตียงตลอดเวลา มีอาการพูดไม่ได้ หูไม่ได้ยิน ตาทึ้งสองข้าง  
มองไม่เห็น มีอาการอย่างคนไม่มีสติสัมปชัญญะ ฯ ฯ ไร้ความสามารถที่จะ  
ดำเนินกิจการทุกสิ่งทุกอย่าง จึงถือได้ว่า เป็นบุคคลวิกฤต ตามความหมาย  
แพ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมีคاضากษาฎีกาที่ 74/2527 ว่า  
มาตราผู้ร้องและผู้ตัดค้านมีอาการไม่รู้สึกตัวเอง ไม่รู้จักสถานที่และเวลาพูดจา  
รู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง ซึ่งนายแพทย์เรียกอาการ เช่นนี้ว่าสมองเสื่อมหรือ  
วิกฤตและไม่มีโอกาสที่จะรักษาให้หายได้ทั้งเดินทางไปไหนมาไม่ได้อีกด้วย  
แสดงให้เห็นว่ามาตราผู้ร้องเป็นคนไม่มีสติสัมปชัญญะ ไร้ความสามารถที่จะ  
ดำเนินกิจการทุกสิ่งอย่างด้วยตนเองได้ พอถือได้ว่า เป็นบุคคลวิกฤตตามความ  
หมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 29 (มาตรา 28 ที่แก้ไข  
ใหม่) ได้

การเป็นคนวิกฤตที่จะเป็นเหตุให้ศาลอสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ  
สามารถนั้น ถือหลักปฏิบัติว่า คนวิกฤตนั้นต้อง

1.1 เป็นอย่างมาก และ

1.2 เป็นประจำ

1. เป็นอย่างมาก หมายความว่า มีอาการหนักถึงขาดหมดสติ  
ไม่รู้สึกตัว ไม่มีความรับผิดชอบ ออาจจะเพราสติเป็นโรคจิตหรือเป็นโรค

ทางสมองโดยจะนอนไม่รู้สึกตัวหรือเป็นข้า้ออ่อนแรง ก็ถือว่าเป็นอย่างมากทั้งสิ้น

2. เป็นประจำ หมายความว่า อาการวิกฤตอย่างมากเป็นเรื่องประจำตัวของบุคคลนั้น ไม่ได้เป็นครั้งคราวเพราะเหตุอื่น คำว่าเป็นประจำไม่หมายว่าเป็นตลอดเวลา อาจทุกเข้าเย็นหรือทุกวัน หรือวันเว้นวัน ฯลฯ

2. มีบุคคลร้องขอต่อศาลให้เป็นคนไร้ความสามารถ บุคคลผู้มีลักษณะร้องขอให้ศาลวิกฤตอย่างมากและเป็นประจำต้องเป็นบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 28 ดัง

2.1 คู่สมรส สามีหรือภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายของคนวิกฤต มีลักษณะร้องขอต่อศาลได้

2.2 บุพพการี หมายถึงญาติสนิทที่สืบสายตรงชั้นไปได้แก่ บิดา แมรดา ปู่ ย่า ตา ยาย 伯 รวมทั้งบิดาบุญธรรมและแมรดาบุญธรรมด้วย

2.3 ผู้สืบสันดาน คือผู้ที่สืบสายตรงลงมาของวิกฤต ได้แก่ ลูก หลาน เหลน ล้วน รวมทั้งบุตรบุญธรรมของคนวิกฤต ตามแนวค่าพิพากษา ฉึกที่ 371/2510

2.4 ผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์ หมายความถึง ผู้ปกครองของผู้เยาว์ที่ศาลมติ หรือผู้พิทักษ์ของคนเสมือนไร้ความสามารถวิกฤตอย่างมากและเป็นประจำ ผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณีมีลักษณะร้องขอให้บุคคลวิกฤตนั้นเป็นคนไร้ความสามารถได้

2.5 ผู้ซึ่งปกครองและบุคคลนี้อยู่ หมายความถึงบุคคลผู้ซึ่งปกครองดูแลและบุคคลวิกฤตนั้นตามพตินัย อาจจะเป็นญาติ เป็นพี่น้อง สุ่งป้า น้า อา หรือบุคคลภายนอก เช่น สามีหรือภรรยา นักกฎหมาย ก็ได้ ซึ่งปกติบุคคลเหล่านี้ไม่มีลักษณะร้องขอให้บุคคลวิกฤตเป็นคนไร้ความสามารถ แต่เช่นจะมีลักษณะร้องขอเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่า เขายังเป็นผู้ปกครองดูแลตาม

## ความเป็นจริง และ

2.6 พนักงานอัยการ พนักงานอัยการเป็นข้าราชการประจำมีหน้าที่เป็นนายของแผ่นดิน และดูแลรักษาผลประโยชน์ของประชาชนทั้งทางแพ่งและทางอาญา จึงเป็นอีกภารหนึ่งซึ่งมีลักษณะร้องขอต่อศาลได้

3. ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ เมื่อบุคคลวิกฤตอย่างมาก และเป็นประจำอยู่บุคคลตามข้อ 2 ร้องขอต่อศาลให้เป็นคนไร้ความสามารถแล้วเป็นหน้าที่ของศาลจะสืบข้อเท็จจริงว่าผู้นั้นวิกฤตอย่างมากและเป็นประจำหรือไม่ ซึ่งคงต้องอาศัยแพทย์เป็นผู้วินิจฉัยอาการของโรค ถ้าได้ความว่าเป็นจริง ศาลจึงจะมีคำสั่งให้บุคคลผู้นั้นเป็นคนไร้ความสามารถ

ผลของการเป็นคนไร้ความสามารถ เมื่อศาลมีคำสั่งให้บุคคลได้เป็นคนไร้ความสามารถ มีผลตามมา 2 ประการคือ

1. จัดให้อยู่ในความอนุบาล ตามมาตรา 28 วรรค 2 และ
2. การใด ๆ อันบุคคลไร้ความสามารถได้กระทำการนั้นเป็นไปโดยชอบ (มาตรา 29)

1. จัดให้อยู่ในความอนุบาล เมื่อมีการจัดให้อยู่ในความอนุบาล จึงต้องมีการตั้งผู้อนุบาล อำนาจหน้าที่ของผู้อนุบาลและการสั่นสุดของผู้อนุบาล และการสั่นสุดของผู้อนุบาล ซึ่งมีดังนี้คือ

1.1 ผู้อนุบาล คือบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้ดูแลและทำนิติกรรมแทนคนไร้ความสามารถเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้ บุคคลผู้ซึ่งจะได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อนุบาล เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1463 บัญญัติว่า "ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถหรือ喪失部分民事能力 ให้เป็นผู้ดูแลและดูแลทรัพย์สินของสามีหรือภริยา แต่เมื่อผู้ดูแลและดูแลทรัพย์สินของสามีหรือภริยาได้ส่วนเสียหรืออัยการร้องขอและถ้ามีเหตุสำคัญ ศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้ดูแลแทน"

อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้" มาตรา 1569 บัญญติว่า "ผู้ใช้อ่านอาจป กครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตรในกรณีที่บุตรถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถผู้ใช้อ่านอาจป กครองข้อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี" มาตรา 1569/1 บัญญติว่า "ในกรณีที่ผู้เยาว์ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถและศาลมีคำสั่งตั้งบุคคลอื่นซึ่งมิใช้ผู้ใช้อ่านอาจป กครองหรือผู้ป กครองเป็นผู้อนุบาล ให้คำสั่งนั้นมีผลเป็นการถอนอ่านอาจผู้ใช้อ่านอาจป กครองหรือผู้ป กครองที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

ในกรณีซึ่งบุคคลผู้บารุงนิติภาวะและไม่มีคู่สมรสถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ เสมือนไร้ความสามารถให้บิดามารดาหรือบิดาหรือมารดาเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี เว้นแต่ศาลมจะสั่งเป็นอย่างอื่น" ดังนั้น

กรณีคนไร้ความสามารถมีคู่สมรส ภริยาหรือสามีของคนไร้ความสามารถเป็นผู้อนุบาลตามมาตรา 1463 เว้นแต่เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอโดยมีเหตุสำคัญ ซึ่งไม่สมควรตั้งคู่สมรสอีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาลค่าล้มอ่านอาจตั้งผู้อื่นซึ่งมิใช้คู่สมรสเป็นผู้อนุบาลได้ มีคำพิพากษาฎีกาว่าเรื่องนี้คือ

ค่าพิพากษาฎีกานี้ 6939/2537 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 28 วรรคสอง และมาตรา 1463 การตั้งผู้อนุบาลในเบื้องต้นจะต้องตั้งคู่สมรสเป็นผู้อนุบาลก่อนเพียงคนเดียว หากมีผู้อื่นร้องขอและมีเหตุสำคัญค่าล้มตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลก็ได้ การจะตั้งทั้งคู่สมรสและบุคคลอื่นเป็นผู้อนุบาลร่วมกันจะไม่สอดคล้องกับมาตรา 1463 เมื่อไม่ปรากฏว่ามีเหตุสำคัญใดที่จะตั้งผู้ร้องซึ่งเป็นบุตรลึบสายโลหิตของคนไร้ความสามารถเป็นผู้อนุบาล จึงไม่มีเหตุสมควรที่จะตั้งผู้ร้องเป็นผู้อนุบาลร่วมกับผู้คัดค้านซึ่งเป็นภริยาของคนไร้ความสามารถ

ค่าพิพากษาฎีกานี้ 349/2509 ผู้ร้องขึ้นค่าว้องว่า นางพนกวี สวัสดิรักษ์ ภริยาผู้ร้องมีอาการวิกฤตจนไม่สามารถรองรับความต้องการของตน

รู้สึกวับผิดชอบไม่สามารถจัดการได้ ฯ ได้ขอให้ศาลสังว่านางพูนทวี เป็นคน  
ไร้ความสามารถอยู่ในความอนุบาลของผู้ร้อง

ศาลชั้นต้นเห็นว่านางพูนทวี เป็นคนวิกฤติ พิพากษาว่า  
นางพูนทวี เป็นคนไร้ความสามารถ สมควรอยู่ในความอนุบาลของโจทก์ผู้ดัดค้าน  
อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิจารณาขึ้น

ผู้ดัดค้านทั้งสองฝ่ายเดินทางในประเด็นว่าผู้ร้องมีความ  
ประพฤติไม่สมควรเป็นผู้อนุบาล

ศาลฎีกานเห็นว่าในคดีนี้ ศาลล่างทั้งสองได้วินิจฉัยว่าทาง  
พูนทวี เป็นบุคคลวิกฤตและสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถต้องจัดให้อยู่ในความ  
อนุบาลตามมาตรา 29, 30 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 28  
ที่แก้ไขใหม่) ผู้ดัดค้านมิได้ฎีกากัดค้านในประเด็นนี้ ฉะนั้นตามปกติผู้ร้องซึ่งเป็น  
สามียอมเป็นผู้อนุบาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457  
(มาตรา 1463 ที่แก้ไขใหม่) เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคัดค้านต่อศาล ผู้ดัดค้าน  
นั้นชอบที่จะนำสืบแสดงเหตุสำคัญให้เห็นว่าศาลควรตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาล พิพากษา  
ขึ้น

#### กรณีคนไร้ความสามารถเป็นผู้เยาว์ มาตรา 1569/1

บัญญติให้ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้อนุบาลหมายความว่าให้บิดาและมารดาเป็นผู้  
อนุบาลบุตรผู้เยาว์ซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ถ้าศาลตั้งบุคคลอื่นเป็น  
ผู้อนุบาลของผู้เยาว์ ก็คงที่บิดามาดายังเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ หรือ  
กรณีผู้เยาว์ไม่มีผู้ใช้อำนาจปกครองแต่อยู่ในความปกครองของผู้ปกครองกฎหมาย  
บัญญติว่าถ้ามีการตั้งบุคคลภายนอกเป็นอนุบาลแล้ว ถือว่าค่าสั่งตั้งผู้อนุบาลนั้นเป็น  
การถอนอำนาจของผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองอยู่ในเวลานั้นเสียและมา  
อยู่ในความอนุบาลแทน

#### กรณีคนไร้ความสามารถบรรลุนิติภาวะแล้วแต่ไม่มีคู่สมรส

มาตรา 1569/1 วรรค 2 บัญญติให้บิดามารดา หรือบิดาหรือมารดาเป็นผู้

อนุบาล เว้นแต่ศาลมจะสั่งเป็นอย่างอื่นข้อนี้หมายความว่ากรณีคนไร้ความสามารถซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วไม่มีคู่สมรส แต่ยังมีทั้งบิดาและมารดาหากกฎหมายให้ทั้งคู่เป็นผู้อนุบาลร่วมกันหรือให้เฉพาะบิดาหรือมารดา เป็นผู้อนุบาลก็ได้แล้วแต่กรณี แต่ยังมีช้อยกเว้นให้ศาลมีดุลยพินิจสั่งเป็นอย่างอื่นได้ อาจเป็นเพราะไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาไม่สมควรเป็นผู้อนุบาล โดยมีเหตุประการใดประการหนึ่ง

1.2 อำนาจและหน้าที่ของผู้อนุบาล ผู้อนุบาลของคนไร้ความสามารถสามารถมีอำนาจหน้าที่และหน้าที่คล้ายกันและต่างกันแล้วแต่กรณีดังนี้ด้วย

กรณีคนไร้ความสามารถมีคู่สมรสและคู่สมรสเป็นผู้อนุบาล

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/15 บัญญัติว่า "ในกรณีที่ศาลมีสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถและภริยาหรือสามีเป็นผู้อนุบาลให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา 1567(2) และ (3)

(มาตรา 1567 บัญญัติผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิ

- (1) กำหนดที่อยู่ของบุตร
- (2) ทำ太子บุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน
- (3) ให้บุตรทำการงานตามสมควรแก่ความสามารถและ

ฐานะรูป

(4) เรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่นซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย") หมายความว่า คู่สมรสซึ่งเป็นผู้อนุบาลคนไร้ความสามารถ ไม่มีสิทธิทำ太子บุตรให้คนไร้ความสามารถสามารถทำงาน นอกจากนี้นักที่มีสิทธิน้ำที่ เช่น เดียว กับผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ นอกจากนี้ยังมีข้อหาเว้นที่คู่สมรสเป็นผู้อนุบาลจะกระทำมิได้อีกด้วยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1598/16 "คู่สมรสซึ่งเป็นผู้อนุบาลของคู่สมรสที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ผู้เดียว แต่การจัดการสิน

ส่วนตัวและสินสมรสตามมาตรา 1476 วรรคหนึ่งคู่สมรสนั้นจะจัดการมิได้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล"

"มาตรา 1467 วรรคหนึ่งว่า สามีและภริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ชาย แลกเปลี่ยน ชายฝา ก ให้เช่าชื่อ จำนวน ปลดจำนวน หรือโอนสิทธิจำนวน ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนวนได้

(2) ก่อตั้งหรือการทำให้ลินสุดลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำนวน สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกินหรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์

(3) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี

(4) ให้กู้ยืมเงิน

(5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พื้นที่ควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคมหรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา

(6) ประนีประนอมข้อมูลความ

(7) มอบข้อพิพาทให้ออนุญาโตตุลาการวินิจฉัย

(8) นำทรัพย์สินไปประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล มาตรา 1470 ว่า "ทรัพย์สินระหว่างสามีภริyanออกจากรื้นได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส"

มาตรา 1471 ว่า "สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน

(1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส

(2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกายหรือเครื่องประดับตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

(3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระห่วงสมรสโดยการรับมรดก  
หรือการให้โดยเสน่หา

(4) ที่เป็นของหมั้น"

มาตรา 1472 ว่า "สินสมรสได้แก่กรรพย์ลิน

(1) ที่คู่สมรสได้มาระห่วงสมรส

(2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระห่วงสมรสโดยพินัยกรรมหรือ  
โดยการให้เป็นหนังสือ เมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือระบุว่าเป็นสินสมรส

(3) ที่เป็นผลของการสินส่วนตัว

ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่ากรรพย์ลินอย่างหนึ่ง เป็นสินสมรสหรือไม่  
ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นสินสมรส)

มาตรา 1476 ให้อ่านอาจผู้อนุบาลที่เป็นคนไว้ความสามารถ จัดการ  
สินส่วนตัวของคนไว้ความสามารถได้รวมทั้งจัดการสินสมรสได้ด้วย แต่ไม่สามารถ  
จัดการสินสมรสด้วยบัญญัติไว้ใน 1476 ชั่งระบุให้ต้องจัดการร่วมกันหรือได้รับ  
ความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีคนไว้ความสามารถไม่อาจไว้ความยินยอมคง  
ต้องขอแยกสินสมรสให้กล้ายเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสแต่ละฝ่ายแล้วใช้อ่านอาจ  
จัดการอย่างผู้ใช้อ่านอาจป กครองบุตรผู้เยาว์จัดการสินส่วนตัวของอีกฝ่ายหนึ่ง  
ชั่งการจัดการกรรพย์ลินดังที่กล่าวมานี้รวมทั้งการจัดการนอกจากนี้ต้องได้รับอนุญาต  
จากศาลเสียก่อนตามมาตรา 1574 นักศึกษาสามารถไปปดูในเรื่องของผู้เยาว์ได้

### กรณีคนไว้ความสามารถมีคู่สมรสแต่ศาลตั้งบุคคลอื่นเป็นผู้อนุบาล

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/17 บัญญัติว่า "ในกรณีที่ศาลสั่ง  
ให้สามีหรือภรรยาเป็นคนไว้ความสามารถและศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสเป็นผู้  
อนุบาล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้  
ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุสาคัญ  
อันจะเกิดความเสียหายแก่คนไว้ความสามารถศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการฟ้องกล่าวในวาระนั้น คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้แยกสินสมรสได้” และมาตรา 1598/18 วรรค 2 บัญญัติว่า “ในการฟ้องที่บุคคลอื่นชี้มิใช่บิดามารดาหรือมิใช่คู่สมรสเป็นผู้อนุบาลให้นำบกบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าผู้อยู่ในความอนุบาลบรรลุนิติภาวะแล้วจะใช้สิทธิตามมาตรา 1567(2) และ (3) ไม่ได้หมายความว่า ถ้าบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาลคนไร้ความสามารถให้ใช้บกบัญญัติว่าด้วยความปักษ์ของผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพิพาทชั้น มาตรา 1585-1598/14 มาใช้แต่จะทำโทษหรือเก้อทำภารณไม่ได้ส่วนในเรื่องทรัพย์สินของคนไร้ความสามารถให้จัดการสินส่วนตัวได้ตามกฎหมายบัญญัติในเรื่องความปักษ์ของ ถ้าเป็นสินสมรสให้จัดการร่วมกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งทั้งนี้ก็ต้องนับถ้วนจำนวนจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลอาจจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้ หรือในเรื่องการจัดการสินสมรสคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิร้องต่อศาลให้แยกสินสมรสทำให้กลายเป็นสินส่วนตัวของแต่ละฝ่ายก็ได้

กรณีคนไร้ความสามารถเป็นผู้เยาว์มีบิดามารดาเป็นผู้อนุบาลหรือบรรลุนิติภาวะแล้วแต่ไม่มีคู่สมรสบิดามารดาเป็นผู้อนุบาล ประมวลกฎหมายแพ่งและพิพาทชั้น มาตรา 1598/18 บัญญัติว่า “ในการฟ้องที่บิดามารดาเป็นผู้อนุบาลบุตร ถ้าบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะให้นำบกบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้อ่านใจปักษ์ของมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าบุตรนั้นบรรลุนิติภาวะแล้ว ให้นำบกบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา 1567(2) และ (3)

กรณีคนไร้ความสามารถเป็นผู้เยาว์บิดามารดาเป็นผู้อนุบาลยังคงมีสิทธิหน้าที่เหมือนผู้ใช้อ่านใจปักษ์ของอย่างเดิม แต่ไม่มีอ่านใจให้ความยินยอมในการท่านนิติกรรมมีหน้าที่ท่านนิติกรรมแทน เช่นเดียวกับผู้เยาว์ซึ่งยังไม่มีความสามารถรู้สึกรับผิดชอบ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในข้อ 2 เรื่องความสามารถในการท่านนิติ-

กรรมของคนໄร์ความสามารถ แต่ถ้าบุคคลໄร์ความสามารถซึ่งเป็นบุตรบรรลุนิติภาวะแล้ว บิดามารดาซึ่งเป็นผู้อ่อนบานมีสิทธิน้ำที่ เช่นเดียวกับผู้ปกครองตามมาตรา 1585-1598/14) และห้ามน่าโทษหรือใช้งานตามมาตรา 1567(2) และ (3)

การจัดการทรัพย์สินของคนໄร์ความสามารถ บิดามารดาไม่มีสิทธิจัดการได้ เช่นเดียวกับผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองแล้วแต่กรณี

กรณีคนໄร์ความสามารถเป็นผู้เยาว์หรือบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ศาลสั่งห้ามบุคคลอื่นเป็นผู้อ่อนบาน ผู้อ่อนบานมีอ่านาจหน้าที่ เช่นเดียวกับผู้ปกครองแต่จะทำโทษหรือใช้งานไม่ได้ เช่นเดียวกันซึ่งเรื่องนี้มีบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/18 ที่กล่าวมาแล้ว

2. การท่านิติกรรมของคนໄร์ความสามารถ มาตรา 29 บัญญัติให้การได้ ๆ อันคนໄร์ความสามารถได้กระทำการนั้นเป็นโน้มนี้ยะ

ค่าว่าการได้ ๆ ตามมาตรา 29 หมายความถึง การท่านิติกรรมของคนໄร์ความสามารถอย่างเดียวที่ทำให้นิติกรรมเป็นโน้มนี้ยะ คือมีผลสมบูรณ์จนกว่าจะถูกบอกล้าง ถ้าเป็นกรณีนิติเหตุไม่เป็นโน้มนี้ยะ ถ้าคนໄร์ความสามารถกระทำนิติเหตุ คนໄร์ความสามารถยอมต้องรับผิดชอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 429 บัญญัติว่า "บุคคลใดแม้ໄร์ความสามารถเพราะเหตุเป็นผู้เยาว์หรือวิกฤติริดก็ซึ่งต้องรับผิดในผลที่ตนทำลาย เมิด บิดามารดาหรือผู้อ่อนบานของบุคคล เช่นว่า "นี้ย์อมต้องรับผิดร่วมกับเข้าด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคนໄດ้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่น้ำที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น" หมายความว่า ถ้าคนໄร์ความสามารถไปทำลาย เมิดซึ่งเป็นนิติเหตุขึ้นมาต้องรับผิดเหมือนบุคคลธรรมดายังไงก็ได้

คนໄร์ความสามารถถูกจำกัดความสามารถในการท่านิติกรรมทุกประเภท ซึ่งต่างกับคนวิกฤติ ผู้เยาว์และคนเสมือนໄร์ความสามารถ บุคคล

ผู้ที่รับความสามารถเหล่านั้น สามารถทำนิติกรรมได้โดยลำพังคนเอง หรือทำโดยได้รับความยินยอมจากผู้มีอำนาจให้ความยินยอมได้แล้วแต่กรณี แต่คนไร้ความสามารถสามารถไม่มีสิทธิ์ทำนิติกรรมได้ ต้องให้ผู้อนุบาลเป็นผู้ที่ทำนิติกรรมแทนนิติกรรมที่กฎหมายห้ามผู้อนุบาลทำผู้อนุบาลต้องขอรับอนุญาตจากศาลก่อนจึงทำแทนได้ นิติกรรมที่คนไร้ความสามารถกระทำการทั้งปวงจะเป็นโมฆะทั้งหมด ผู้อนุบาลมีสิทธิ์บอกล้างหรือให้สัตยาบันได้

### การกระทำการของคนไร้ความสามารถที่เป็นโมฆะกรรม การกระทำการที่เป็นโมฆะกรรมของคนไร้ความสามารถมีดังนี้คือ

การสมรส ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1449  
บัญญัติว่า "การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกฤตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ" ดังนั้นคนไร้ความสามารถจึงไม่มีสิทธิ์สมรส ถ้าคนไร้ความสามารถสมรสจะมีผลประการใดข้อนี้ มาตรา 1495  
บัญญัติว่า "การสมรสที่ฝ่ายนึง มาตรา....มาตรา 1449.... เป็นโมฆะ" การสมรสของคนไร้ความสามารถจึงเป็นโมฆะและไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา (มาตรา 1498 วรรคแรก)

การกำพินัยกรรม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1704  
บัญญัติว่า "พินัยกรรมซึ่งบุคคลผู้ถูกศาลอสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถทำขึ้นนั้นโมฆะ" คนไร้ความสามารถทำพินัยกรรมจึงไร้ผล

การรับรองบุตร ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่า คนไร้ความสามารถทำนิติกรรมอันเป็นการเฉพาะตัวได้และผู้อนุบาลก็ไม่สามารถรับรองบุตรแทนได้ ในเรื่องนี้ยังไม่เคยมีแนวค่าพิพากษาฎีกาตัดสินไว้ ผู้เขียนเข้าใจว่าคนไร้ความสามารถ

สามารถไม่มีสิทธิรับรองบุตรคงต้องให้ศาลอสั่งและในปัจจุบันสามารถพิสูจน์ได้แล้ว  
ว่าผู้ใดเป็นบุตรของผู้ใด จึงไม่น่าจะมีปัญหาในเรื่องนี้

### การเริ่มต้นและการลื้นสุดการเป็นคนไร้ความสามารถ

การเริ่มเป็นคนไร้ความสามารถ เริ่มตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้  
บุคคลเป็นคนไร้ความสามารถ คำสั่งศาลให้บุคคลเป็นคนไร้ความสามารถให้  
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 28 วรรคสาม

การลื้นสุดการเป็นคนไร้ความสามารถ ประมาณกฤษณาฯเพ่งและ  
พานิชฯ มาตรา 31 บัญญัติว่า "ถ้าเหตุที่ทำให้ไร้ความสามารถได้ลื้นสุดไปแล้ว  
และเมื่อบุคคลผู้นั้นเองหรือบุคคลใด ๆ ดังกล่าวมาในมาตรา 28 ร้องขอต่อ  
ศาล ก็ให้ศาลอสั่งเพิกถอนคำสั่งนี้ให้เป็นคนไร้ความสามารถนั้น"

### คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมายความว่า เมื่อเหตุอันทำให้ไร้ความสามารถด้วยการวิกฤตได้ลื้นสุดลง  
ไปแล้ว บุคคลที่ถูกศาลอสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถจากอาการวิกฤตแล้ว  
ให้ตัวของคนไร้ความสามารถนั้นเอง หรือบุคคลผู้มีสิทธิร้องขอตามมาตรา 28  
ร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนคำสั่งนี้ให้เป็นคนไร้ความสามารถนั้นเสีย เมื่อศาลมี  
รับคำร้องขอและสามารถพิสูจน์ได้ว่าบุคคลผู้นั้นไม่วิกฤตแล้ว ศาลจะมีคำสั่ง  
เพิกถอนคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ทำให้ขาดลับมา มีสถานะเป็นบุคคล  
ธรรมดางานเดิมไม่ต้องมีผู้อนุบาลอีกต่อไป จะกลับเป็นผู้เข้าร่วม ผู้บรรลุนิติภาวะ  
หรือคู่สมรสแล้วแต่กรณี และจะมีสิทธิน้ำที่สมบูรณ์ตามแต่สถานะในปัจจุบันของ  
เข้า การเพิกถอนคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถให้ประกาศในราชกิจจานุ  
เบกษาด้วย

### คนวิกฤตซึ่งศาลอสั่งไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

ประมาณกฤษณาฯเพ่งและพานิชฯ มาตรา 30 บัญญัติว่า "การใด ๆ อันบุคคล

วิกลจริตยังคงมิได้สิ่งให้เป็นคนไร้ความสามารถได้กระทำการ ภาระนี้จะเป็น  
ไม่มีข้อต่อเมื่อได้กระทำการในขณะที่บุคคลนั้นจาริตวิกlost และคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้อยู่  
แล้วว่าผู้กระทำเป็นคนวิกลจริต” คนวิกลจริตท่านนิติกรรมได้สมบูรณ์เหมือนบุคคล  
ภาระตามไม่เป็นโน้มนะหรือโน้มมีข้อ เว้นแต่ทำการได้ ด้วยมือองค์ประกอบตาม  
มาตรา 30 จึงจะเป็นโน้มมีข้อ กล่าวคือเป็นการกระทำการโดย

1. ในขณะที่จาริตวิกล และ
2. คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้ว่าบุคคลนั้นเป็นคนวิกลจริต

1. กระทำการในขณะที่จาริตวิกล คนวิกลจริตไม่จำเป็นต้องวิกลจริตตลอด  
เวลา อาจมีช่วงเวลาที่รู้สึกกระลิกตัวได้หรือช่วงเวลาที่วิกลจริตเป็นระยะ ๆ ใน  
ช่วงเวลาที่บุคคลวิกลจริตมีอาการวิกลจริตไม่มีสติรู้สึกรับผิดไปทำนิติกรรมได้ จึง  
จะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้นิติกรรมเป็นโน้มมีข้อแรก ซึ่งการจะพิสูจน์ว่าบุคคล  
ได้ทำนิติกรรมขณะวิกลจริตหรือไม่นั้นเป็นเรื่องยากเพราะเป็นเรื่องที่ล่วงเลยไป  
แล้ว จำเป็นต้องดูจากลักษณะของนิติกรรมนั้น ๆ ว่า ได้แสดงให้เห็นถึงการ  
วิกลจริตของผู้กระทำหรือไม่

2. คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้แล้วด้วยว่าผู้กระทำเป็นคนวิกลจริต การ  
ทำนิติกรรมของคนวิกลจริตจะเป็นโน้มมีข้อต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่าทำขณะวิกลจริตแล้ว  
ยังต้องพิสูจน์ได้ด้วยว่าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งรู้อยู่แล้วว่าผู้กระทำเป็นบุคคลวิกลจริต  
ด้วย จะหาดูข้อใดข้อนั้นเสียไม่ได้

คนวิกลจริตสมรสไม่ได้ตามมาตรา 1449 ที่กล่าวมาแล้ว การ  
สมรสของคนวิกลจริตยอมเป็นโน้มะ ตามมาตรา 1495 นอกจากการสมรสแล้ว  
คนวิกลจริตสามารถรับรองบุตรได้หรือไม่ คนวิกลจริตสามารถรับรองบุตรได้  
ถ้าไม่เข้าองค์ประกอบตามมาตรา 30 ในเรื่องการทำพินัยกรรมกี เช่นกัน มีบัญญัติ  
ไว้ในมาตรา 1704 วรรค 2 ว่า “พินัยกรรมซึ่งบุคคลผู้ถูกห้ามว่าเป็นคนวิกล-  
จริตแต่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถทำขึ้นนั้นจะเป็นอันเสียเปล่าก็

ต่อเนื่อพิสูจน์ได้ว่าในเวลาที่กำพินัยกรรมนั้นผู้ที่ทำวิกฤติอยู่ " ดังนั้นคนวิกฤติจะสามารถทำพินัยกรรมได้โดยมีผลสมบูรณ์ " เว้นแต่จะสามารถพิสูจน์ได้ว่าขณะที่เขามีจิตวิกล ซึ่งเป็นการยากที่ผู้กล่าวอ้างจะพิสูจน์ได้ เพราะผู้กรรมก็ถึงแก่ความตายไปแล้วปีก่อนหนึ่งเวลาที่ล่วงเลยไปแล้วอีกปีก่อนหนึ่ง เว้นแต่โดยลักษณะของพินัยกรรมนั้นเองสามารถแสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่าเป็นการกระทำขณะจิตวิกล

ค.พิพากษาฎีกาที่ 346/2480 ได้ความว่า ฉ. เป็นน้ำวิกฤติรักษาไม่หายได้กำหนดสือมอบอำนาจให้ พ. ไปทำสัญญาอนที่นาให้แก่จำเลย โดยจำเลยหลอกลง ฉ. ว่าจะกระทำการอย่างหนึ่ง ภายหลังจำเลยโอนที่พิพาทรายนี้ให้แก่ ค. ด. รับซื้อไว้โดยสุจริต

ศาลลูกธรรมวินิจฉัยว่า นิติกรรมการโอนที่นาเป็นนามสัมภาระ มาตรา 32 มาตรา 121 (มาตรา 30 และมาตรา 159 ที่แก้ไขใหม่) ค. ได้รับไว้โดยมีค่าตอบแทนและโดยสุจริตตามมาตรา 1329 จึงทก์ไม่อาจหักล้างได้ จึงพิพากษาชื่นตามศาลชั้นต้นให้ยกฟ้อง

ศาลฎีกាតัดสินชื่นตามโดยวินิจฉัยว่า การที่โจทก์จะขอให้ทำลายการโอนโอนครายนี้ได้ต่อเมื่อใบมอบฉันทะที่จำเลยได้มาจากการ ฉ. เป็น nomine แต่โจทก์ว่าได้มารับซื้อของอันเป็นนามสัมภาระ การได้ที่บุคคลวิกฤติทำไปนั้นก็หาเป็นโน่นะมาแต่เริ่มต้นไม่ มือที่โจทก์กล่าวว่าใบมอบฉันทะเสียเปล่านั้นเห็นว่าการที่จำเลยหลอกลงเอาใบมอบฉันทะจาก ฉ. เป็นเพียงนามสัมภาระตามมาตรา 121 (มาตรา 159 ที่แก้ไขใหม่) เท่านั้น และคดีที่ศาลมีได้ชี้ขาดว่าได้มีการทำลายล้างให้ตกเป็นนามสัมภาระก่อนที่ ค. ได้รับโอนแต่ปรากฏว่า ค. ได้มารับซื้อโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน จึงต้องบังคับตามมาตรา 1329 การบอกล้างในภายหลัง จึงไม่ช่วยลดโจทก์ได้

ในเรื่องของคนวิกฤตนี้จะเห็นว่าตัวบุคคลวิกฤตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายน้อยกว่าคนไร้ความสามารถ เพราะไม่มีโอกาสจะคุ้มครองให้เท่าเทียมกันได้เนื่องจากต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพส่วนตัวของบุคคลธรรมด้า ดังนั้นเมื่อบุคคลได้เป็นคนวิกฤตผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามมาตรา 28 จึงสมควรยื่นคำร้องต่อศาลขอให้เป็นคนไร้ความสามารถเสียเพื่อที่จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างสมบูรณ์

### คนเสมือนไร้ความสามารถ

คนเสมือนไร้ความสามารถ เป็นบุคคลที่ถูกจำกัดความสามารถพากเพียร 3 ที่กัญญาณกำหนดไว้และถูกจำกัดความสามารถน้อยที่สุด คนเสมือนไร้ความสามารถไม่ใช้ผู้เข้าร่วม ไม่ใช้คนวิกฤต แต่เป็นบุคคลธรรมด้าที่มีเหตุบกพร่องทางกายหรือทางจิตใจไม่สามารถจัดการงานของตนเองได้ ต้องมีผู้ช่วยเหลือเรียกว่าผู้พิทักษ์ เรื่องของคนเสมือนไร้ความสามารถนี้มีบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 32 ที่บัญญัติว่า "บุคคลใดมีกายพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือประพฤติสุร้ายสุร้ายเสเพล เป็นอาชัย หรือติดสุราขามา หรือมีเหตุอื่นใดท่านองเดียวกันนั้นจนไม่สามารถจะจัดทำราชการของตนเองได้หรือจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัวเมื่อบุคคลได้ตามมาตรา 28 ร้องขอต่อศาล ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนไร้ความสามารถก็ได้"

บุคคลซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้อ่าย ในความพิทักษ์ การแต่งตั้งผู้พิทักษ์ให้เป็นไปตามบัญญัติ บรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายนี้

ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการลืนสุขของความเป็นผู้บุคคลของในบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายนี้มาใช้บังคับแก่การลืนสุขของการเป็นผู้พิทักษ์โดยอนุโลม

ค่าสั่งของศาลตามมาตราฐานให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา"

การที่บุคคลใดจะเป็นคนสมมติไว้ความสามารถมีหลักดังนี้คือ

1. มีเหตุบกพร่อง

2. จะไม่สามารถจัดการงานของตนเองได้หรือจัดไปในทางที่อาจ  
จะเสื่อมเสียแก่ตนเองหรือครอบครัว

3. มีผู้ร้องขอต่อศาลให้เป็นคนสมมติไว้ความสามารถ และ

4. ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนสมมติไว้ความสามารถ

1. มีเหตุบกพร่อง บุคคลผู้มีเหตุบกพร่องตามข้อได้ขึ้นหนึ่งดังต่อ  
ไปนี้

1.1 กายพิการ เป็นความพิการทางร่างกายซึ่งอาจจะเกิด<sup>ขึ้นโดยกำเนิดหรือหลังกำเนิดก็ตาม เช่น ตาบอด หูหนวก เป็นไปได้ เป็น  
อัมพาต ฯลฯ</sup>

1.2 จิตพิการ ไม่สมประกอน เป็นความพิการทางจิตแต่ซึ่ง<sup>ไม่ถึงขั้นวิกฤต เช่นคนดื้อตื้อ คนชา傻乎 ฯ ลีม ฯ ฯลฯ</sup>

1.3 ประพฤติสุรุ่ยสุร่ายแพะ เป็นอย่าง ไม่ได้มีเหตุบกพร่อง<sup>ทางกายหรือจิต แต่บกพร่องด้านความประพฤติชอบใช้จ่ายเกินตัวโดยไม่มี  
ความจำเป็นจนเป็นนิสัยเคยชินเป็นอาชญาคือเป็นปกติวิสัยไม่ใช่เป็นครั้งคราว<sup>1</sup>  
เช่นพากบ้าหวย บ้าชือเครื่องแต่งกายหรือเครื่องประดับ เครื่องเฟอร์นิเจอร์  
เครื่องร้างของหลัง ฯลฯ</sup>

1.4 ติดสุราสาเมา เสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษจนถึงขั้น  
เสพติด

<sup>1</sup> จิตติ ติงสวัสดิ์, ศาสตราจารย์, เรื่องเดิม, หน้า 58.

**1.5 มีเหตุอื่นใดก่อภัยด้วยกันลึกลับมาก มีเหตุบกพร่องทาง  
ภายนอกก่อภัยด้วยกันลึกลับมาก แต่ทั้งลึกลับนี้อาจไม่ครอบคลุมถึงข้อ  
ทัวนี้ จึงมีการบัญญัติขึ้นมาเพื่อที่จะอุดช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีแนว  
ค่าพิพากษาถือเป็นบรรทัดฐาน**

**2. ไม่สามารถจัดการงานของตนเองได้หรือจัดกิจการไปในทางที่  
อาจจะเสื่อมเสียแก่กรรพ์สินของตนเองหรือครอบครัวเพราะเหตุบกพร่องนี้  
บุคคลซึ่งมีเหตุบกพร่องตามข้อได้ห้ามนั้นในทัวร์เบื้องต้นหรือบกพร่องมากกว่า  
ข้อหันนี้ต้องบกพร่องถึงขนาดที่ไม่สามารถจัดการงานของตนเองได้หรือจัด  
ไปในทางเสื่อมเสียแก่กรรพ์สินของตนหรือของครอบครัวเพราะเหตุบกพร่อง  
ดังกล่าวนั้น ถ้าบุคคลผู้มีเหตุบกพร่องซึ่งสามารถ จัดการงานของตนเองหรือ  
ของครอบครัวได้เป็นปกติธรรมดานะมิ่อนบุคคลอื่นทั่วไปไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะ  
ทำให้มีการร้องขอให้เป็นคนเสื่อมใจเรื่องความสามารถได้ เช่นคนตาบอดที่  
สามารถทำมาหากายด้วยตนเองและครอบครัวได้ หรือบุคคลที่เป็นง่ายเปลี่ยนเสียชา  
ชาแต่ซึ่งสามารถประกอบกิจการของตนได้ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะร้องขอให้เป็น  
คนเสื่อมใจเรื่องความสามารถ**

**3. มีบุคคลร้องขอให้เป็นคนเสื่อมใจเรื่องความสามารถ ต้องมีบุคคลผู้  
มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 28 ร้องขอต่อศาล  
ให้บุคคลที่มีเหตุบกพร่องดังกล่าวจนไม่สามารถจัดการงานฯ ได้ เป็นคน  
เสื่อมใจเรื่องความสามารถ ซึ่งได้แก่ คู่สมรส ผู้บุพการีกล่าวคือ บิดามารดา ปู่ย่า  
ตายา呀 伯叔 ผู้สืบสันดานกล่าวคือ ลูก หลาน เหลน ลือ ผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์  
ก็ได้ ผู้ซึ่งปกครองดูแลบุคคลนั้นอยู่ก็หรือพนักงานอัยการก็ได้ ค่าว่าผู้พิทักษ์ของ  
บุคคลผู้มีเหตุบกพร่องนี้หมายถึงผู้พิทักษ์โดยพฤตินัย ตามแนวค่าพิพากษาศาลฎีกา  
ที่ 964/2504 ซึ่งพิพากษาว่า "... เป็นที่เห็นได้ว่าถ้าจะตีความว่าว่าผู้พิทักษ์ที่**

จะร้องขอให้ศาลมีค่าสั่งว่าบุคคลใดเป็นคนเสื่อมไว้ความสามารถ หมายความ  
เฉพาะผู้พิทักษ์ที่ศาลมีค่าสั่งแต่งตั้งไว้ก่อนแล้ว ก็ไม่มีทางที่จะมีผู้พิทักษ์ร้องขอ  
เช่นนั้นได้ที่มาตรา 29 (มาตรา 28 ที่แก้ไขใหม่) ระบุผู้พิทักษ์ไว้ย่อไปผล  
ตามมาตรา 34 (มาตรา 32 ที่แก้ไขใหม่) ที่บัญญัติให้ศาลมีค่าสั่งจดให้คน  
เสื่อมไว้ความสามารถอยู่ในความพิทักษ์นั้น มิได้หมายความว่า ผู้นั้นจะมีผู้  
พิทักษ์ตามพฤตินัยมาก่อนแล้วไม่ได้ เป็นแต่บัญญัติให้ศาลมีค่าสั่งในเรื่องนี้  
เมื่อศาลมีค่าสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนเสื่อมไว้ความสามารถด้วยเท่านั้น..."

4. ศาลมีค่าสั่งให้เป็นคนเสื่อมไว้ความสามารถ การที่บุคคลใด  
บุคคลหนึ่งจะเป็นคนเสื่อมไว้ความสามารถที่จะให้ถูกจำกัดความสามารถใน  
การทำนิติกรรมบางอย่างนั้นต้องมีค่าสั่งของศาลให้เป็นคนเสื่อมไว้ความสามารถ  
มิได้เป็นเอาโดยอัตโนมัติ และเริ่มมีสถานะเป็นบุคคลเสื่อมไว้ความสามารถใน  
วันที่ศาลมีค่าสั่ง ซึ่งค่าสั่งดังกล่าวต้องนำไปประ公示ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อ  
ให้ทราบทั่วทั้งด้วย

ผลของการเป็นคนเสื่อมไว้ความสามารถ เมื่อมีค่าสั่งศาลมีค่าสั่งให้บุคคล  
ใดเป็นคนเสื่อมไว้ความสามารถจะมีผลทางกฎหมาย 2 ประการ คือ

1. ต้องอยู่ในความพิทักษ์ (มาตรา 34 วรรค 2) และ
2. ถูกจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรมตามที่ระบุไว้ในมาตรา  
34 ซึ่งต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์เลี้ยงก่อน มิฉะนั้นเป็นโมฆะกรรม

1. ต้องจดให้ออกว่าบุคคลผู้ชี้จะเป็นผู้พิทักษ์ของคน  
เสื่อมไว้ความสามารถนี้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการตั้งผู้อนุบาลของคนไว้ความ  
สามารถซึ่งอยู่ภายใต้ในเรื่องของคนไว้ความสามารถกล่าวคือผู้พิทักษ์ของคน  
เสื่อมไว้ความสามารถที่สมรสแล้วได้แก่คู่สมรสแต่ศาลอ้างตั้งบุคคลอื่นก็ได้ ผู้

พิทักษ์ของผู้เข้าว่าหรือของบุคคลผู้บารุงนิติภาวะแล้วแต่ซึ่งไม่ได้สมรสได้แก่บิดา  
มารดา เว้นแต่ศาลมจะสั่งเป็นอย่างอื่น (มาตรา 1403 และมาตรา 1569)

อ่านใจหน้าที่ของผู้พิทักษ์ ผู้พิทักษ์มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองดูแล  
มีอำนาจให้ความยินยอมในการทำนิติกรรมตามที่ระบุไว้ในมาตรา 34 ชั้งที่ 1  
ไม่ได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์นิติกรรมนั้นจะตกเป็นโน้มือกรรม ผู้พิทักษ์มีลักษณะ  
บอกล้างให้เป็นโน้มือกรรมหรือให้สัตยาบันให้นิติกรรมนั้นสมบูรณ์ตลอดไปได้ คน  
เสื่อมไว้ความสามารถมิใช่คนวิกฤติเป็นแต่มีเหตุบกพร่องทางกายหรือทาง  
จิตหรือทางความประพฤติเท่านั้น ผู้พิทักษ์จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ทำนิติกรรมแทน  
เห็นอนผู้อนุบาลของคนไว้ความสามารถ ยกเว้นมีค่าสั่งของศาลตามมาตรา 34  
วรรคสาม

2. ถูกจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรมบางอย่าง ประมาณ  
กษัยหมายเพ่งและพาณิชย์ มาตรา 34 บัญญัติว่า "คนเสื่อมไว้ความสามารถ  
นั้นต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ก่อนแล้วจึงจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดัง  
ต่อไปนี้ได้

- (1) นำกรรทร์สินไปลงทุน
- (2) รับคืนกรรทร์สินที่นำไปลงทุน ต้นเงินหรือทุนอย่างอื่น
- (3) ภูมิทรัพย์ให้ภูมิเงิน ภูมิทรัพย์ให้ภูมิสังหาริมทรัพย์อันมีค่า
- (4) รับประกันโดยประการใด ๆ อันมีผลให้ตนถูกบังคับ

#### ข่าวหนึ่ง

(5) เช่าหรือให้เช่าสังหาริมทรัพย์มีกำหนดระยะเวลาเกินกว่า  
หนึ่งเดือน หรืออสังหาริมทรัพย์มีกำหนดระยะเวลาเกินกว่าสามปี

(6) ให้โศกเส่น้ำ เว้นแต่การให้ที่พ่อครัวแก่ฐานานุรูปเพื่อ  
การกุศล การลังคอมหรือตามหน้าที่ภาระจารยา

(7) รับการให้โดยเสนอท่านที่มีเงื่อนไขหรือค่าภาระติดพันหรือไม่

รับการให้โดยเสนอท่าน

(8) ทำการอ้างหนึ่งอย่างใดเพื่อจะได้มาหรือปล่อยไป ชั่งสิกษิ  
ในสังหาริมทรัพย์ หรือในสังหาริมทรัพย์อันมีค่า

(9) ก่อสร้างหรือดัดแปลงโรงเรือนหรือลิงปลูกสร้างอย่างอื่น  
หรือซ้อมแซมอย่างใหญ่

(10) เสนอคดีต่อศาลหรือค่าเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ เว้นแต่  
การขอร้องตามมาตรา 35 หรือการร้องขอก่อนผู้พิทักษ์

(11) ประนีประนอมยอมความหรือมอบข้อพิพาทให้อุญาโต-  
ถุลาการวินิจฉัย

ถ้ามีกรณีอื่นนอกจากที่กล่าวไว้ในวรรคหนึ่ง ชั่งคนเสมื่อนไว้ความ  
สามารถอาจจัดการໄปในทางเลือกเสียแก่กรรพย์ลินของตนเองหรือครอบครัว ใน  
การสั่งให้บุคคลใดเป็นคนเสมื่อนไว้ความสามารถหรือเมื่อผู้พิทักษ์ร้องขอในภาย  
หลังศาลมีอำนาจสั่งให้คนเสมื่อนไว้ความสามารถนั้นต้องได้รับความบินยอมของผู้  
พิทักษ์ก่อนจึงทำการนั้นได้

ในกรณีที่คนเสมื่อนไว้ความสามารถไม่สามารถจะทำการอ้างอย่างใด  
อย่างหนึ่งที่กล่าวว่าในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้ด้วยตนเอง เพราจะเหตุมีภัย  
พิการหรือจิตพิษเนื่องไม่สมประกอบ ศาลมจะสั่งให้ผู้พิทักษ์เป็นผู้มีอำนาจกระทำการ  
นั้นแทนคนเสมื่อนไว้ความสามารถได้ ในการเสื่อมนี้ให้นำบันญกูติที่เกี่ยวกับผู้  
อนุบาลมาใช้บังคับแก่ผู้พิทักษ์โดยอนุโลม

ค่าสั่งของศาลตามมาตราที่ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การได้กระทำการด้วยฝ่าฝืนบันญกูติมาตราหนึ่งการนั้นเป็นอาชีญา  
และมาตรา 35 บัญญัติว่า "ในกรณีที่ผู้พิทักษ์ไม่ขันยอมให้คนเสมื่อนไว้ความ  
สามารถกระทำการอ้างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 34 โดยปราศจากเหตุผลอัน

สมควรเมื่อคนเสื่อมไว้ความสามารถร้องขอ ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้กระทำการนั้นโดยไม่ต้องรับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก็ได้ ถ้าการนั้นจะเป็นคุณประโยชน์แก่คนเสื่อมไว้ความสามารถ"

จากมาตรา 34 นี้จะเห็นได้ว่า คนเสื่อมไว้ความสามารถมีลักษณะกระทำการทันติกรรมสมบูรณ์ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการสมรส รับรองบุตร หรือทำพินัยกรรม เฉพาะนิติกรรมที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรฐานนี้หรือตามคำสั่งของศาลเท่านั้นที่ไม่สามารถจะกระทำได้โดยลำพังต้องขอความยินยอมจากผู้พิทักษ์เสียก่อน มิฉะนั้นเป็นเรื่องผิดกฎหมาย นิติกรรมดังกล่าวໄດ้แก่

1. นำกรพย์สินไปลงทุน ห้ามนำกรพย์สินไปลงทุนหากกระทำการใดโดยไม่ได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ ไม่ว่ากิจการนั้นจะใหญ่หรือเล็ก

2. รับคืนกรพย์สินที่ไปลงทุน ต้นเงินหรือทุนอย่างอื่น ถ้ามีการลงทุนกรพย์สินไปก่อนถูกศาลสั่งให้เป็นคนเสื่อมไว้ความสามารถ หรือได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ให้นำกรพย์สินไปลงทุนได้ แต่เมื่อจะรับคืนกรพย์สินต่างๆ เหล่านั้นต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์เป็นการกลั่นกรองว่าได้รับคืนถูกต้องเรียบร้อยหรือไม่ สุมควรรับหรือไม่

3. กู้ยืมหรือให้ยืมเงิน ยืมหรือให้ยืมสังหาริมกรพย์อันมีค่า คนเสื่อมไว้ความสามารถถูกจำกัดสิทธิในการกู้เงิน ยืมเงิน ยืมสังหาริมกรพย์ อันมีค่า ตลอดจนนำกรพย์สินดังกล่าวไปให้บุคคลอื่นกู้หรือยืมด้วย ก็งี้ เพราะอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่กรพย์สินดังกล่าว จึงต้องขอความยินยอมของผู้พิทักษ์เสียก่อน ค่าว่าสังหาริมกรพย์อันมีค่าหมายถึง เรือกำปั่นหรือเรือมีรำวงตั้งแต่หัวตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีรำวงตั้งแต่หัวตันขึ้นไป แพ และสัตว์พาหนะ รวมทั้งสังหาริมกรพย์อื่น ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะการ (มาตรา 456 วรรค 1 และมาตรา 703)

4. รับประกันโดยประการใด ๆ อันมีผลให้ตนต้องถูกบังคับ ข้าราชการ การเป็นผู้รับประกันหรือตัวประกันนั้น เป็นการกระทำซึ่งเป็นผลให้ตน

ต้องถูกบังคับชาระหนี้แทนลูกหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ชาระหนี้ ซึ่งไม่มีผลต่อผู้รับประทาน หรือค้าประทาน มีค่าพังเพยโบราฟกล่าวว่า "อยากเป็นลูกหนี้ให้เป็นนายหน้า อยากรเป็นลูกหนี้ให้เป็นนายประทาน" เข้ากันของเนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ได้รองนั่ง เอการะดูดแซวนครฯ จึงเป็นข้อห้ามของคนเสมอ ไม่ใช้ความสามารถอีกประการ หนึ่ง

5. เช่าหรือให้เช่าสังหาริมทรัพย์มีกำหนดระยะเวลาเกินกว่า หนเดือน สังหาริมทรัพย์ไม่ใช่ที่ดินหรือทรัพย์ติดกับที่ดินหรือประกอบเป็นอันเดียว กับที่ดิน ส่วนใหญ่จึงสามารถเคลื่อนย้ายไปมาได้ คนเสมือนไร้ความสามารถ เป็นคนบกพร่องข้อมนายนความสามารถในการดูแลให้คงที่คงทางได้จึงกำหนดให้ ๆ เช่าหรือเช่าได้ไม่เกินหนเดือน ส่วนอสังหาริมทรัพย์แม้จะอยู่กับที่ แต่ การเช่าหรือให้เช่าย่อมเกิดภาระหน้าที่กันทั้งสองฝ่าย กษามายจึงกำหนดว่า จะเช่าหรือให้เช่าได้ไม่เกินสามปี ถ้าเกินกว่านั้นราคาก่า เช่าหรือภาระหน้าที่ อาจมีการเปลี่ยนแปลง ถ้าไม่ครอบคลุมก็เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินดังกล่าว ได้ ดังนั้นการเช่าหรือให้เช่าสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ต้องท่าตามที่กำหนดไว้เป็นคราว ๆ ไป ถ้าเกินกำหนดต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ เสียก่อน

6. ให้โดยเสนอ เว้นแต่การให้พ่อครัวแก่ฐานานุรูปเพื่อการ กุศล การสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจารราชา การให้โดยเสนอ เป็นการทำให้ ทรัพย์สินลดน้อยลงไป จึงต้องมีการห้ามไว้ ยกเว้นการให้พ่อครัวเพื่อการทำบุญกุศล หรือให้เพื่อการสังคม เช่น ช่วยงานชั้นบ้านใหม่ งานสมรส งานศพ หรือตามหน้าที่ธรรมจารราชา เช่น ให้ปิดามารดา ญาติพี่น้องตามสมควรแก่ ฐานะเมื่อมีความจำเป็น

7. รับการให้โดยเสนอที่มีเงื่อนไขหรือค่าภาระติดพันหรือไม่ รับการให้โดยเสนอ การให้โดยเสนอที่มีเงื่อนไขหรือค่าภาระติดพันอาจจะ เป็นเงื่อนไขหรือค่าภาระติดพันที่เกินกว่ากำลังของคนเสมอ ไม่ใช้ความสามารถ

ก็จะรับได้หรือรับแล้วไม่คุ้มกับการได้ จึงต้องให้ผู้พิทักษ์ตัดสินใจก่อน ส่วนการให้โดยเสนอหา ก็ไม่มีเงื่อนไขหรือค่าธรรมะติดพันเสมอ ไม่รับความสามารถมีลักษณะ ไว้โดยไม่ต้องขอความยินยอม แต่ถ้าจะไม่รับต้องให้ผู้พิทักษ์อนุญาต เสียก่อน

8. ทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะได้มาหรือปล่อยไปซึ่งลักษณะสังหาริมทรัพย์ หรือในสังหาริมทรัพย์อันมีค่าหมายความว่า คนเสื่อมไร้ความสามารถ ถ้าจะซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก จำนวน หรือทำสัญญาจะซื้อขายจะแลกเปลี่ยน หรือจะขายฝาก จะจำนวนสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์อันมีค่าต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์เสียก่อนมิฉะนั้นเป็นโมฆะ

9. ก่อสร้างหรือตัดแปลงโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือซ้อมแซมอย่างใหญ่ การก่อสร้าง ตัดแปลงโรงเรือนหรือซ้อมใหญ่เป็นงานซึ่งทำแล้วเกินงบประมาณที่กำหนดไว้เสมอ จึงต้องให้ผู้พิทักษ์ยินยอมก่อนจะได้มีการเพื่อขาดเพื่อเหลือไว้ด้วย ถ้าผู้พิทักษ์เห็นว่าไม่สมควรจะได้ไม่ยินยอมให้กระทำ

10. เสนอดีต่อศาลหรือค่าเนินกระบวนการพิจารณาได้ ๆ เว้นแต่การร้องขอตามมาตรา 25 หรือการร้องขอถอนผู้พิทักษ์ ข้อนี้หมายความว่าคนเสื่อมไร้ความสามารถไม่มีลักษณะซึ่งกระบวนการพิจารณาข้อศาลโดยล้ำพังไม่ว่าจะเป็นโจทก์ จำเลย หรือยื่นค่าร้องขอได้ ๆ ต่อศาลถ้าจะกระทำการต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์เสียก่อน การอนุญาตของผู้พิทักษ์ต้องทำเป็นหนังสือชื่นต่อศาลเพื่อเก็บรวบรวมไว้ในสำนวนความเกี่ยวกับการเสนอดีต่อศาลมีข้ออกเว้นให้คนเสื่อมไร้ความสามารถกระทำการได้เองโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้พิทักษ์อยู่ 2 ประการคือ การร้องขอถอนผู้พิทักษ์และการที่ผู้พิทักษ์ไม่ให้ความยินยอมในการที่คนเสื่อมไร้ความสามารถประสังค์จะกระทำการตามมาตรา 34 โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเมื่อคนเสื่อมไร้ความสามารถร้องขอศาลอาจอนุญาตให้กระทำการได้ ถ้าศาลเห็นว่าการนั้นจะเป็นคุณประโยชน์แก่ตัวของคนเสื่อมไร้ความสามารถนั้น

11. ประธานมอมความหรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการ  
วินิจฉัย การประธานมอมความเป็นการที่คู่กรณีตกลงยอมรับข้อพิพาทซึ่ง  
เกิดขึ้นแล้วหรือจะเกิดขึ้นโดยทั้งสองฝ่ายยินยอมผ่อนผันให้กันและกัน เช่นกรณีผู้  
ให้เช่าอ้างว่าผู้เช่าค้างค่าเช่าเป็นเงิน 30,000 บาท ผู้เช่าอ้างว่าค้างค่าเช่า  
10,000 บาท ถ้าฟ้องร้องเป็นคดีอาจต้องเสียหายเพิ่มขึ้น คู่กรณีจึงตกลงประนี  
ประธานมอมความกันโดยผู้ให้เช่าขอรับเงินเพิ่ง 20,000 บาท ผู้เช่าตกลง  
ยอมตามนั้น ฯลฯ ส่วนการมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย หมาย  
ความว่าคู่กรณีตกลงตั้งตนกลางขึ้นมาเพื่อรับข้อพิพาทด้วยสัญญาจะทำตามค่า  
วินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งไม่ใช่ศาล การกระทำการทั้งสองอย่างนี้เป็นการ  
กระทำการซึ่งต้องมีการผ่อนผันให้แก่กันและกันหรือเป็นการยอมให้บุคคลภายนอกซึ่ง  
ไม่ใช่ศาลมาตัดสินข้อพิพาทซึ่งอาจมีการได้เปรียบหรือเสียเปรียบ กษัยหมายจึง  
ห้ามคนเมืองไม่รับความสามารถซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่สมประกอบกระทำการโดยไม่ได้รับ  
ความยินยอมจากผู้พิทักษ์เสียก่อน

นอกจากการกระทำการตามมาตรา 34(1)-(11) ซึ่งคนเมืองไม่รับ  
ความสามารถต้องขอรับความยินยอมจากผู้พิทักษ์แล้วกษัยหมายยังบัญญัติไว้ว่าถ้ามี  
กรณีอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้แล้วซึ่งคนเมืองไม่รับความสามารถอาจจัดการได้เกิด  
ความเสียหายแก่ทรัพย์สินของตนหรือครอบครัวเมื่อผู้พิทักษ์ร้องขอขณะสั่งให้เป็น  
คนเมืองไม่รับความสามารถหรือภายนหลังสั่ง ศาลมีอำนาจจริงให้คนเมืองไม่รับ<sup>-</sup>  
ความสามารถต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ก่อนจึงจะกระทำการนั้นได้ ถ้าคน  
เมืองไม่รับความสามารถทำนิติกรรมตามมาตรา 34(1)-(11) โดยไม่ได้รับ  
ความยินยอมของผู้พิทักษ์นิติกรรมนั้นย่อมตกเป็นโน้มถะ

#### กระทำการนิติกรรมของคนเมืองไม่รับความสามารถ

กษัยหมายมิได้บัญญัติห้ามคนเมืองไม่รับความสามารถทำนิติกรรม เข้า  
จึงสามารถทำนิติกรรมได้สมบูรณ์ทุกอย่าง ยกเว้นตามมาตรา 34 ที่ห้ามไว้

คนเสมือนไร้ความสามารถมีลักษณะพิการไม่สามารถกระทำการใดๆ และมีลักษณะเบี้ยนสมรรถได้.

โดยไม่ต้องขออนุญาตผู้พิทักษ์ก่อน

กรณีที่คนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่สามารถทำนิติกรรมได้

เพาะเหตุภายในพิการ บิดพั่นเพื่อน ไม่สมประกอบศาลจะให้ผู้พิทักษ์มีอำนาจทำ  
แทนก็ได้ โดยให้นำบัญญัติ เกี่ยวกับผู้อนุบาลมาใช้แก่ผู้พิทักษ์โดยอนุโลม

(มาตรา 34 วรรค 3) ค่าสั่งของศาลที่ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(มาตรา 3 4 วรรค 4)

**การสื้นสุดของการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ** ประมาณกฎหมาย  
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 36 บัญญัติว่า "ถ้าเหตุที่ศาลได้สั่งให้เป็นคนเสมือนไร้  
ความสามารถได้สื้นสุดไปแล้ว ให้นำบัญญัติมาตรา 31 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"  
หมายความว่า

1. ถ้าเหตุบกพร่องไม่ว่าทางกายภาพจิตหรือทางความประพฤติจนไม่  
สามารถทำการงานของตนได้หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ครอบครัวสั่นสุดลงไป  
แล้วประการใดประการหนึ่งหรือทั้งสองประการ เช่น ตามอุดจนไม่สามารถจัด  
การงานได้ แต่ภายหลังหายจากการตาบอดแล้วสามารถจัดการงานได้แล้ว หรือ  
ขังตาบอดอยู่แต่สามารถจัดการงานได้ดีแล้ว

2. บุคคลที่ระบุไว้ในมาตรา 31 เช่น ตัวบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ  
สามารถซึ่งหายจากการบกพร่องจนไม่สามารถจัดการงานนั้นเอง หรือคู่สมรส  
หรือบุพการี หรือผู้สืบสันดาน หรือผู้ที่ดูแล หรือผู้พิทักษ์ หรือผู้ซึ่งปกครองดูแล หรือ  
พนักงานอัยการก็ต้องขอต่อศาลขอให้สั่งเพิกถอนค่าสั่งที่ให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ  
สามารถนั้นได้

3. ศาลมีค่าสั่งเพิกถอนค่าสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถนั้น  
ค่าสั่งของศาลนี้ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

**การเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถซึ่งสัมสุคลนับตั้งแต่วันที่ศาลเมื่อค่าสิ่งเพิกถอนค่าสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถนั้นเอง**

อ่านจากของศาลในการสั่งให้บุคคลเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 33 บัญญัติว่า "ในคดีที่มีการร้องขอให้ศาลอสั่งให้บุคคลใดเป็นคนไร้ความสามารถเพราจะวิกฤตถ้าทางพิจารณาได้ความว่า บุคคลนี้ไม่วิกฤตแต่มีจิตพื้นเพื่อนไม่สมประกอบ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อมีค่าขอของคู่ความหรือของบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา 28 ศาลอาจสั่งให้บุคคลนี้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้ หรือในคดีที่มีการร้องขอให้บุคคลใดเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถเพราจะจิตพื้นเพื่อนไม่สมประกอบ ถ้าทางพิจารณาได้ความว่าบุคคลนี้วิกฤต เมื่อมีค่าขอของคู่ความหรือของบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา 28 ศาลอาจสั่งให้บุคคลนี้เป็นคนไร้ความสามารถก็ได้" มาตรานี้ให้ศาลมีอ่านใจสั่งการได้ 2 ประการคือ

1. คดีมีการร้องขอให้ศาลอสั่งให้บุคคลไร้ความสามารถเพราจะวิกฤต เมื่อมีการพิจารณาในศาลแล้วปรากฏว่าบุคคลผู้นี้มิได้เป็นคนวิกฤตเป็นแค่เพียงบุคคล ซึ่งมีจิตพื้นเพื่อนไม่สมประกอบไม่สมควรสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถจนต้องตั้งผู้อนบากให้ท่านติดกรรมแทนและไม่สามารถท่านติดกรรมได้เองต้องตกเป็นโน้มนี้ขยะหรือโอมะะแล้ว แต่กรณีซึ่งเป็นการจำกัดความสามารถของเขางานความจำเป็นแล้ว ศาลเองเมื่อเห็นสมควร หรือเมื่อมีค่าขอของตัวบุคคลผู้ถูกร้องขอผู้นี้เอง หรือของผู้ร้องขอ หรือของบุคคลตามมาตรา 28 ขอให้ศาลอสั่งให้เป็นเพียงคนเสมือนไร้ความสามารถ ศาลอาจสั่งให้บุคคลนี้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้หรือ

2. คดีมีการร้องขอให้ศาลอสั่งให้บุคคลใดเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถเพราจะมีจิตพื้นเพื่อนไม่สมประกอบ ถ้าทางพิจารณาได้ความว่าบุคคลผู้นี้ไม่เพียงจิตพื้นเพื่อนไม่สมประกอบ แต่ถึงขั้นวิกฤตอย่างมากและเป็นประจำแล้วใช้ร

เมื่อมีค่าของคุ่มความคือตัวคนวิกฤติเดินนี้เองหรือของผู้ร้องขอหรือของบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา 28 ขอให้ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ศาลเมื่อ่านใจสั่งให้บุคคลผู้นี้เป็นคนไร้ความสามารถได้